

PULA

Náczyhegyi Tükör-Spiegel

XVII. évfolyam

1. szám

Pula, 2006. július 29., szombat

Pula, Náczyhegy 2006

„Minden jó rendtartásnak feje és fundamentuma az isteni félelem és tisztesség...”

(A szőlőhegy 1817-ben írott törvénykönyvéből)

Helytörténeti folyóirat

Megjelenik minden évben július utolsó szombatján

Kiadja a Náczyhegyi Birtokosok Baráti Köre

Tiszteletbeli vezető: REMÉNYI Antal

Szerkesztők: NAGYPÁL Szabolcs és NAGYPÁL Csanád

Felelős szerkesztő: NAGYPÁL Gábor

Évértékelés

KERTÉSZ Lajos polgármester

A múlt évi hasonló írás óta számos jelentős esemény is történt a falunk, Pula életében. Ezek között van sok örömteli, és sajnos nem egy, a számunkra nehézséget okozó is. Először tehát most letudnám a nehézségeket tartalmazó beszámolómat.

Több más kistelepülésekhez hasonlóan nálunk is megváltoztatta a Magyar Posta a korábbi gyakorlatukat, és bevezette a postautós szolgáltatását.

Sajnos, az önkormányzatunkat nem értesítették előre, és én magam is a bevezetés előtt a ládába dobott fénymásolt fecnin értesültem a változásokról.

Teljesen érthetetlen, hogy a Magyar Postának miért éri meg a korábbi megszokott központi ládás megoldás helyett mindenhova kivinni a küldeményeket.

Tudom, régebben már a pulaiak között is felmerült e megoldás, az idők folyamán azonban megszoktuk, hogy egyszerre a bevásárlással kiürítettük a postaládánkat, megbeszéltük a megbeszélni valókat, és elolvastuk a hirdetőtáblára kitetteket.

Egyfajta közösségi térként és fórumként működött a ládák előtti terület. Bizonyára van olyan a faluban, akinek az új rendszer tetszik és megfelel, én kicsit veszteségként élem meg a változtatást.

A következő, sokkal jelentősebb nehézségünk, hogy a kétszeri hosszabbításunk után most lejárt a pulai orvosi rendelőnek a működési engedélye.

Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a betegeknek Nagyvázsonyba kellene rendelésre menniük a jövőben.

Nagyon bízunk benne korábban, hogy a kistelepülések számára teljesíthetetlen és ésszerűtlen előírásokat tartalmazó rendeletet majd csak megváltoztatják, de nem így lett.

Természetesen mindent megteszünk azért, hogy a korábbi gyakorlatot folytatni tudjuk, és minden héten legyen Pulán is a szokásos házi-orvosi rendelés.

Több érintett önkormányzattal összefogva igyekszünk megoldást találni arra, hogy megmaradjon a rendelőnk.

Ebben segítséget és támogatást kapunk a Veszprémi Kistérségtől, valamint az országgyűlési képviselőktől is.

Természetesen a lehetőségeink függvényében magunk is megteszünk mindent a rendelő fönntartásáért. Egyelőre a betegellátás ideiglenesen a régi módon folyik tovább.

És mivel még nem került pont a dolog végére, többet nem is írnék erről, amint konkrétumról tudunk, értesítjük a falut.

Általánosságban véve is nehezült az önkormányzat költségvetési helyzete. Egyre kevésbé fedí le az államtól kapott normatív támogatás a közös intézményeink (az óvoda és a bölcsőde, az iskola, és a körjegyzőség) működtetésének költségeit.

Évről-évre többel kell hozzájárulni a településeknek a megszokott színvonal fönntartásához, 2006-os költségvetésünkben ez a kiegészítés már közelít a kilencmillió forinthez.

Ezt az összeget sajnos más fontos területekről kell elvonni, és így alig jut pénz a falu fejlesztésére.

Pedig már az intézmények több takarékosági lépést is megtettek, de úgy tűnik ezzel ez a probléma még egyáltalán nem nyert végleges megoldást.

Pula más környékbeli kistelepülésekhez képest kissé eltérő helyzetben van, hála Istennek, nekünk sok gyerekünk van a falu össznépségéhez mérten.

Ez most nagyobb anyagi megterhelésként jelentkezik, de a falu jövőjét mégis Ők biztosítják.

Azt gondolom, minden lehetséges módon támogatnunk kell, hogy a gyermekeink magas színvonalú nevelésben és oktatásban részesüljenek.

Sokat hallani manapság a közigazgatási reformokról és az átalakításokról; de hogy ez mennyiben fogja érinteni a falunkat, most még nem tudni.

De mivel az átalakítás mifelénk mindig azt jelentette, hogy valamit elvettek, sok jóra nem számíthatunk. Én azért bízom benne, hogy a falu összefogással képes lesz a nehézségeken úrrá lenni.

Azért sok jó dolog is történt velünk az eltelt egy esztendőben, ezekről beszámolni pedig sokkal felemelőbb érzés.

A 2005. évi Művészetek Völgye pulai rendezvénye jól sikerült, egyre inkább „beépülünk” a Völgybe.

Remélem, már elválaszthatatlanul, mivel a fesztivál számunkra egyre fontosabb, nemcsak a kulturális élmény, hanem a mai nehéz időkben, az anyagiak okán is.

Az idei rendezvény pulai része a korábbiaknál is nagyobb szabású lesz, több helyszínen, több műsor vár a hozzánk látogatókra, és nem utolsósorban a helyekre.

Természetesen most is a budapesti Bárka Színház szervezi és rendezi az összes pulai programunkat.

Kis falunk lelkesedését mutatja, hogy évről-évre a Völgygel egybeeső Náczihegyi Ünnepet sem hanyagoljuk el, a fesztivál forgatagából pár pillanatra kiszakadva, a hagyományainknak megfelelően barátainkkal és ismerőseinkkel együtt ünneplünk.

A ráácsonyi műsorra megint zsúfolásig megtöltöttük a Faluházat.

Jó hangulatú nyugdíjas farsangot rendeztünk.

Megemlékeztünk a falunk szülöttéről, HARMATH Istvánról, halálának huszadik évfordulója alkalmából.

Talán az eddigi legjobban sikerült falunapot tartottuk meg. A műsorban fellépett az Ajkai Reneszánsz Együttes, a Bakáts téri Ének-Zenei Iskola gyermekei, és természetesen a mi ifjúságunk.

Volt sportverseny, főzőverseny és borverseny, és hajnalig tartó bál is. Úgy látszik nem csak a falunap vált hagyománnyá, hanem a hozzá kapcsolódó „földalatti mozgalom” is.

Az idei évben például a májusfánkra kötötte fel magát, elképesztően magasra, az egyik szalmabábú.

Befejeződött a csatornahálózat kiépítése, és az elkészült rendszer kifogástalanul üzemel már majd' egy éve. A helyreállításokkal kapcsolatban időközben felmerülő problémákat a kivitelezők ki fogják javítani.

Kicseréltettük a Faluház összes külső ajtaját és ablakát szép és jól záró és szigetelő nyílászárókra. Felújítottuk a nagytermet is, álmennyezet készült a régi leomló mennyezet alá, és kifestettünk.

Elkészült a játszótér és közpark első része. Itt is köszönetet mondanék mindazoknak, pulai és

nem pulai barátainknak, akik anyagiakkal, saját munkával, anyagokkal támogatták az építést.

A játszótér építéséhez pályázaton egymillió forintot nyertünk. Remélem, hogy meglesz a lehetőség, hogy a parkot tovább tudjuk fejleszteni, nem csak a gyerekek, hanem a felnőttek örömeire is.

„Népi kezdeményezésre” beindult a pulai ifjúsági klub (a PIK) is. A tűzoltószertár hátsó részét és az udvarát alakították ki maguknak a fiatalok. Támogatandónak tartom a játszótér építéséhez és a klubhoz hasonló kezdeményezéseket.

Jó, ha a különféle korosztályok és csoportok megszervezik „magukat” a faluban. Az életképes és közösségi célú szerveződések az önkormányzat erkölcsileg és erejéhez mérten anyagilag is támogatni kívánja.

Mivel a helyhatósági választásokig ilyen körben már nem lesz lehetőségem írni és szólni, most következnek néhány mondat az elmúlt négy esztendő önkormányzati munkájáról, az én szemzőgemből.

Remélem, nem csak én, hanem a falu is azt érzi, hogy egyáltalán nem volt elvesztegetett ez az időszak Pula életében.

Ha látványos, nagy változások nem is történtek, talán sikerült apró lépésekkel javítani az itt lakók életminőségén és életkörülményein.

Megőriztük és folytattuk a kiegyensúlyozott és mértéktartó gazdálkodásunkat. Az önkormányzat épületeit és az eszközeit folyamatosan javítottuk és karbantartottuk. Természetesen ez nem jelentti azt, hogy ne volna ezentúl, továbbra is tenivaló.

A négy év során emlékeim szerint mindössze egyszer fordult elő, hogy a pulai testület határozatképtelen volt. Pedig sokszor hetente több alkalommal is kellett gyűlésezni, főként a többi településsel közös dolgaink miatt.

A körjegyzőséghez tartozó községek között mindig kitűnt Pula, az egységes, mértéktartó és felelősségteljes hozzáállásával.

A képviselőtestület tagjainak, Gizinek, Jutának, Mártinak, Bandinak és Tóni bácsinak köszönöm azt a segítséget és munkát, amelyet a ciklus során nyújtottak nekem, illetve végeztek a közösség érdekében.

Természetesen nem csak Ők, hanem mások is nagyban segítettek munkánkat, sorolhatnék még sok nevet, de mivel félek, hogy kifelejték valakit, nem teszem. Köszönet jár érte, ha névtelenül is, mindannyiuknak.

Balászfalvi búcsú dr. HORVÁTH Balázstól

NÁDOR István

Tóni bácsi, azaz REMÉNYI Antal, a fészek-alja bakonyi falu nyugdíjas tanítója és volt polgármestere hívott föl július másodikán, vasárnap reggel a szomorú hírrel, hogy meghalt dr. HORVÁTH Balázs; amint azt a magyar rádió is bemondta.

Nekünk itt Pulán többek között az ügyvédünk, az országgyűlési képviselőnk, a belügyminiszterünk, valamint a közös ügyeink szószólója és támogatója volt.

A közbenjárásának köszönhető az egykori temetői szocialista realista „garázs” helyén épült emlékmű-ravatalozó, a vízbevezetéshez szerzett két millió forint, valamint a gázcső lefektetéshez biztosított egy millió forintos segítség.

Ezenkívül pedig barátunk, szomszédunk, a nagyvázsonyi lovastúrismus fontosságának egyik korai fölismerője és résztvevője, egy sokgyermekes család ikerpárjának egyike.

Nem csoda, hogy nagyon megdöbbenett a hír mindenkit a környékünkön, noha a Magyar Nemzetben (MN) néhány nappal azelőtt megjelent interjú melletti fényképről már látható volt, hogy alighanem ez lesz neki az utolsó nyilatkozata.

Dr. HORVÁTH Balázs nem csak hivatalból ismerte Pulát, de személyes barátja és harcostársa is sok volt és van a faluban.

Hányszor mesélt nekünk arról, hogy miképpen találkozott először CSENGEY Dénessel Keszthelyen.

És hogy miként utaztak a Magyar Demokrata Fórum (MDF) illegális, majd 1988-tól már nyilvánosan szervezett összejöveteleire egy rozszant Zsigulival.

Mesélt arról is, hogy milyen érzés volt belügyminiszterként a parlament első sora előtt a bársonyszékben ülni.

Veszprémben szomszédai voltunk egymásnak, amikor pályakezdő bohém ügyvédként megismertem.

A sport- és színházszeretete mellett mindig ott lehetett látni az akkori szellemi műhely, a Művész Klub rendezvényein.

Márpedig azokon ILLYÉS Gyula, VERES Péter, NÉMETH László, LATINOVITS Zoltán, WEÖRES Sándor, valamint KÁROLYI Amy is gyakori vendég volt.

Az egyik legtehetségesebb fiatal színésznőt, MESZLÉRY Juditot választotta az élete párjává és a gyermekei anyjává.

Mindezek után egyáltalán nem volt alaptalan, hogy az első szabad Náczihegyi Ünnepre szóló meghívólevelet így kezdtem neki írni 1990 kora tavaszán: Tisztelt Miniszter Uram! Kedves Balázs!

Mert keresztnevén szólították őt a környéken mindenütt, sőt *Balázs-órának* nevezték el azokat az idő- és hőmérsékletmérőket, amelyek általa kerültek a települések központjának jól látható helyeire.

És belügyminiszterként eljött hozzánk 1990. július utolsó szombatján a kétszázharminc lelkes bakonyi faluba a szőlőhegy történetét megörökítő emlékoszlophoz ünnepi beszédet mondani.

Jelképes volt ama kézfogás a Náczihegyen, amikor a belügyminiszteri ünnepi beszéd végén, a hely szellemének megfelelően, előlépett a bozótból egy „bakonyi betyár”, és pisztolyával a levegőbe lőtt. A kormányórság jelenlévő tagjai persze azonnal holtsápadttá váltak.

Ám dr. HORVÁTH Balázs kezét rázott az évszázados szegénység kidasztott fegyveres képviselőjével is. Először fogott kezét hivatalban lévő belügyminiszter egy bakonyi betyárral a magyar történelemben.

Egy bakonyi kisközségben írom e sorokat, *Pulán*, amelyet a parlamenti nekrológiájában NAVRACSICS Tibor is méltán megemlégett. A cím magyarozatával még adós vagyok: *Balászfalva ez is*.

A többi hasonló Balaton-fölvidéki és bakonyalji fészek-alja-településsel együtt, mert mi a kezdet óta mindig Balázusra szavaztunk, őt küldtük a Parlamentbe.

Gyakran járt Pulán és a környéken. Nem egyszer váratlanul, küldöttséggel toppant be. Az egyik náczihegyi pincében található ama *Szőlőművelés* című könyv, amelynek első oldalán ma is megvan azon írás, amelyet egy holland-lengyel küldöttség látogatása alkalmával irt Balázs az első lapra:

„Visszajövünk még, hidd el!” Mit tehetnék ehhez hozzá? Bízunk benne. No meg persze reméljük is.

Olykor megáll az idő: Az 1848-as esztendő Pulán

KRIZSÁN András

Olykor megáll az idő, egy helyben jár, alig csordogál. Néha évtizedekre is, mintha semmi nem akarna történni. Az emberek ugyanúgy vetnek-aratnak, mint annakelőtte mindig. Mindenki végezi a megszokott munkáját. Az asszonyok a ház körül, a férfiak a földeken s az erdőben. Ma már ki tudná megmondani, hogy mi történt néme-lyik hónapban vagy évben Pulán. Néha meg ösz-szesűrűsödik, s minden megváltozik egyszerre. Környezetünk, családunk, gyermekeink élete. Az-tán már semmi nem lesz olyan, mint annak előtte.

Ilyen év volt a sorsfordító 1848-as is. A tél gyorsan elmúlt, mintha csak sürgetni akarta volna az időt. A házakban még fűtöttek, mikor az első hírek megérkeztek Pestről. A nagyvázsonyi taká-csok közül hozta a hírt valaki, s máris mindenki arról beszélt a kocsmában: „Forradalom van Pes-ten!” A tavaszi vetést mindenki nyugtalanul ve-tette el a földeken. Az asszonyok hiába morogtak a férfiakkal, mindenki csak a híreket várta.

Mi van fõnn, Budán? Ferdinánd király él-e még? Valaki tudni vélte, hogy Morvaországba menekült. Az urak a minisztériumban mirõl ta-nácskoznak? Lesz-e szabad választás a faluban? Gróf ESZTERHÁZY Károly parancsára elkezdték összeszámlálni a szavazati joggal rendelkező fel-nõtt férfi lakosságot. HAACK Lipót tanító úr, a fa-lu jegyzõje, minden családhoz külön elment.

A választói névjegyzék júniusra, az első szabad országgyûlési választásokra összeállt. Pulán 43 szavazópolgárnak volt választói joga. A tanító úron kívül LOSKAI János, az uraság ispánja szerepelt a listán, meg a falu szélérõl két molnár, s egy zsidó kereskedõ. A többiek a féltelkes job-bágyok közül kerültek ki, a Fõ utcából. A választások nagy csinnadrattával kezdõdtek. Mindenki korteskedett, ahogy tudott. A jónép meg örült, mert azt hitte, ez mindig így lesz. De tévedtek. HAACK Lipót uramnak bőven akadt dolga, máris szervezni kezdte a nemzetõr csapatot. A pulaiak nem akartak lemaradni a petendiek mögött. 41-en álltak be a járási nemzetõr-zászlóaljba.

Az alsó soron, a Fõ utcában még a nyár ele-jén indult el az első legény a komájával. Jobb, ha most ilyenkor az ember nem a határt nézi. Beérik a vetés anélkül is! De jöttek Hegymagasról, Dörögdrõl, sõt még Raposkáról is. Alig állt össze a zászlóalj, máris indulni kellett Alsólendvára. A hosszú gyalogutat rekkenõ hõségben tették meg. A fálvakban, ahol mentek, kiszaladtak elébük. A lányok mezei virágesokrokat nyújtottak át nekik.

Alsólendván augusztusig maradtak. Karha-talmi föladatokat s õrszolgálatot láttak el. De nem volt békés vidék ez itt a Mura mentén. HAACK Lipót õrmester, merthogy idõközben elõléptették, hetek óta nyugtalan volt. A török fõnhatóság alá tartozó szerb fejedelemség területérõl többször törtek be martalócok. Mivel KISS Ernõ ezredes, a második huszárezred parancsnokának hírszerzõi megállapították, hogy a szerb martalócok fantá-zia-egyenruhája alatt császári és királyi unifor-mist viselnek, jobbnak látták visszavonulni, majd hamarosan augusztusban le is váltották õket.

Még szerencse, hogy jött a váltás, mert így kimaradtak a JELLASICS elleni hadmûveletekbõl. Pedig hát szívesen megkergették volna õk is a szerb bitangokat! Alighogy hazatértek Pulára, máris kijött az új rendelet: minden 19. évét betöl-tött férfinak, származási s valláskülönbség nélkül, kötelezõ katonai szolgálatot teljesíteni a honvéd hadseregben. A szolgálati idõ 4 év. Puláról össze-sen tíz hadkötelest kellett kiállítani. De ez már nem ment olyan könnyen, mint a nyáron! Nyaku-kon volt a betakarítás, meg a szüret. HAACK Lipót tanítouram javaslatára sorshúzással döntötték el, hogy ki menjen katonának. Elõször HAAS Mi-hályra, HEIDER Antalra és STUMPF Jánosra esett a választás, ki éppen csak hazajött a Muravidékrõl, s máris zubbonyt húzott. Katonának indult SZAPFNER György és SZEGLETES Mihály is.

Õket mind a 47. zalai zászlóaljba sorozták be huszárnak. Derekasán megállták a helyüket. A tavaszi hadjáratban õk voltak az elsõk, akik Buda várát megrohamozták, és negyvenkilenc május 21-én a falakon kitûzték a magyar zászlót. De ek-kor már másik öt pulai komájuk is huszár volt már. HAAS János, FISCHER Ferenc, HOLCZER Já-nos, és MOLNÁR József, akit a község maga fogadott föl, valamint JÁGER János, akik szintén ki-tûntek bátorságukkal és rátermettségükkel.

De az otthon maradottak sem unatkoztak. HAACK Lipót kántortanító úr javaslatára még az év elején elkezdték építeni a község elemi iskolá-ját. Ki gondolta volna még akkor, hogy ilyen mozgalmas lesz ez az esztendő! De az évek, ahogy meglõdülnek, úgy lassan vissza is zökken-nek régi tempójukba. Ám e sorsfordító esztendõt, mi, Pulaiak, nem felejtjük el soha. Könnyû ne-künk, mert minden nap, ahogy elmegyünk a templom utcájában, és fölnezzünk az öreg iskola-épület gyönyörû vakolat hímes homlokzatára, ott az évszám: MDCCCXXXVIII.

Lapozgató NÉMETH Gábor, RÓMER Flóris OSB, FÖLDVÁRY Miksa és HAMVAS Béla írásaiból

Ha olvasás közben a kedves tájunk történetének egy-egy elemére bukkanunk, vagy kiderül, hogy mások is már régen, hozzánk hasonlóan lelkesedtek e vidékért, mindjárt megosztjuk környe-

zetünkkel a fölletl érdekességeket. A következőben négy idézetet villantunk föl a Kab-hegy és Pula vidékéről.

NÉMETH Gábor Adatok Nagy-Vázsony történetéből (Veszprém, 1901) (részlet)

ZICHY Imre megállapodása a nagyvázsonyiakkal 1715-ből; részlet a 16. pontból, amely a földesúri bírságokról szól. E részlet nemcsak a földesúr és a jobbágysági viszonyát példázza jól, de számunkra főleg a környéken lőhető vadak fölsorolása szempontjából érdekes. Főleg a hiúz és a farkas jelenléte a figyelemreméltó. Ebből is látható, hogy Pula betelepítése (újratelepülése) előtt igazi vadon, erdőrengeteg volt a Kab-hegy vidéke.

Vérbírság négy forint, a paráználkodás 12 fl. (fillér) büntetődik meg. Ki a tót halássza fl. 6 büntetődik. Az ki határomban hírem nélkül vadász legelőször 6 fl. büntettedik meg, másodsor

ha rajta kapják, az 6 fl. mellett puskáját vagy vető vasát elveszik, harmadszor ha csak elkövetik, megtömlöcöztetik.

Mindazonáltal ha határomban valaki talál valamit lüni, tartozik nagy büntetés alatt béhozni, kinek az árát megadjuk úgy mint egy erdeiért (vaddisznó) a ki öreg fl. 3, süldőért fl. 1 kr. 10 (kr=korona), egy őzért gr. 50 (gr=garas), egy nyúlért gr. 10, egy szarvasért fl. 3, egy chyuzért (hiúz) fl. 1 gr. 50, egy rókáért gr. 50, egy farkasért gr. 50.

Úgy szárnyas vadakért ha mit lönek vagy fognak az határomban, azt is tartoznak béhozni, kinek illendő árákat megadatnak nekik.

RÓMER Flóris OSB A Bakony: Terményrajzi és régészeti vázlat (Győr, 1860) (részlet)

A szabad időt még az nap Nagyvázsonytól mintegy félóránnyira fekvő Tálodi rom szemlélésére használtam. Bizonyos, miszerént a praedium Tálod már 1233-ban említettik, de mely szerzeté lett legyen ezen, valóban regényes helyen fekvő kolostor, ki nem puhatolhattam.

Az út a három, most már kiszáradt, halastó mellett kövér réteken vezet át. Az első, mindjárt Nagyvázsony alatt fekvő nagy tó kögátjáról, melyet KINIZSI Pál roppant költséggel készítettete, már a régi okmányok emlékeznek.

Egy, két cseres erdő közt elterülő, víg csermely hullámitól folytonosan öntöztetett rét-ségről, a pulai szőlőkre legszebb kilátás nyílik. A fák közt egészen elrejtve néz elé a végső enyészetnek a már csak két falból álló tálodi omladék.

Egyikén még a körívű ajtót és fölötte a szinte kerekded ablakot látjuk. Hossza a templomnak 12 öl, széle 4 öl; a kar egyenes fallal, me-

lyet három támla tart, záratik. A kolostor széle mintegy 12 ölnyi lehetett, de minthogy környéke egészen be van növe, bizonyosat róla nem mondhatni.

A köröskörül heverő téglák, mint a Sz. Mihály kolostoré is, hosszant két három válu-forma mélyedéssel bírnak és egészen sötét vörösek. A kolostortól délnyugatra fekszik a harminc négyszögölnyi víztartó, melyet mintegy nyolc – egyik combnyi vastagságú – forrás táplál.

Ennek irányában, északnyugatnak fakad a másik, szinte bővizű forrás, amelynek patakcsája az előbbiével a kolostor alatt egyesülvén, azt mintegy félszigetbe helyezi.

Az egész tér hajdanta 563 lépésnyi fallal volt körülvéve. Manap a vázsonyiak ide jönnek majálist tartani, és valóban nem hiszen, hogy egész környéken ennél alkalmasb helyet találhatnának.

FÖLDEVÁRY Miksa: A Bakonyhegység és Bakonyalja természeti emlékei (1933) (részlet)

A távoli forrás szintén nagy múltú. A hagyomány szerint a Dalmáciába menekülő IV. Béla királyunk is csillapította szomját úde vizével és pihent mellette.

HAMVAS Béla: Bakony (1942) (részlet)

Amikor a magyar a Bakony szót hallja, nem a Nyugat-Magyarországon, a Balaton tavával párhuzamosan húzódó körülbelül 150 kilométeres erdős hegyláncra gondol. A hegységek általában földrajzi helynevek. A Bakony nem az.

A Bakony a magyar számára és elsősorban mítosz. Mikor Szent István az országot krisztianizálta, e hegységnek rengeteg erdőségeiben rejtőztek el ama pogányok, akik a királynak nem engedelmességek.

S azóta e szóból a magyar függetlenségvágyat érez ki: az uralommal szembeállást, forradalmi szellemet és lázadást. A hegységet sűrű és sötét erdővel benőttnek gondolja, amely tele van rejtélyes szakadékokkal, barlangokkal, hozzáférhetetlen völgyekkel.

Ez a magyar dzsungel, ahová csak azok rejtőznek el, akik a világgal nem tudtak meggyezni. A vad és elementáris őstermészet mítosza jut benne kifejezésre. Tele van misztikummal és még ma, ezer évvel Szent István uralkodása után is, tele van pogánysággal.

A mítoszból azt érezni, hogy a bakonyi ember keményebb, civilizálatlanabb, elemibb, mint az ország más helyén lakó. Oly fák nőnek itt, melyek mintha ma is kényszerítenék az embereket arra, hogy őket mint természetfölötti lényeket tiszteljék, s áldozatokat mutassanak be nekik.

Semmi sem könnyebb, mint a Bakonyban eltévedni; nem azért, mert úttalan, és kevés ember lakja, hanem azért, mert a hely maga félelmetesen eltévelyítő. Oly erők laknak itt, amelyek ellen az ember hiába fegyverkezik föl térképpel és iránytűvel. A Bakony a mítosz szerint őserdő, inhumánus, pogány, sötét, rejtélyes rengeteg, leselkedő veszélyekkel, váratlan vadságokkal, megtévesztő bozótos sűrűséggel.

Az első benyomás, amelyet a hegységről nyertem, e mítosznak tökéletesen megfelelt. Ezerkilencszázhusz júliusának közepén indultam neki az erdőnek, és este a Kab-hegyre, egy kialudt vulkán tetejére értem. Az éjszakát ott akartam tölteni. Meleg volt, derűs idő és szélcsend.

Hátizsákomból megvacsoráztam, aztán szénát hordtam egy fa alá, lefeküdtem, betakaróztam, és mivel még világos volt, könyvet vettem

Ez a forrás ESTERHÁZY János gróf pulai erdejében van, a távoli Pálos-kolostor romja mellett igen szép helyen, öreg fákkal övezve.

elő. Jean-Jacques ROUSSEAU *Confessions*-jának tizenegyedik fejezetét olvastam.

Éppen besötétedett, mikor elálmosodtam, letettem a könyvet, és akkor a völgyből csaholást, rekedt, sajtóságos vonítást hallottam. A hangot régebről már ismertem. Ilyesmit az ember egyszer hall, és sohasem felejt el.

Farkas volt. Egy keveset vártam. Az álom azonnal kiment a szememből. A csaholás közlebről hallatszott. Nemsokára csörtetés. Nem volt nálam fegyver. A legközelebbi falu másfél óra, vagy még több. Fölkaptam a holmimat és fölmásztam a tölgyfára.

Két perc múlva ott voltak a farkasok. Nem tudom hány, de több. Ott morogtak, szuszogtak, settenkedtek hajnalig. Zöld szemük félelmetesen foszforeszkált a sötétben. Hangosan ásítottak, vinyogtak, és ágyamat szaglászta. Mikor a nap fölkel, eltűntek.

Kalandomban sokan kételkedtek. Lehetetlen, mondták, hogy Magyarország területén még van ilyen veszélyes vad. De utóbb egy erdész rehabilitált. Elbeszélte, hogy a háború alatt a Bakonyban valóban, nem tudni hogyan, volt farkas, és el is szaporodott.

Állami erdész egyet el is ejtett. A többit valószínűleg orvvadászok lőtték le, vagy parasztok ütötték agyon. Azóta az egész hegységben nincs farkas. Más ragadozó, persze, van elég, különösen róka és vadmacska.

Ez volt a Bakonyról az első és legmélyebb benyomásom. Abban az időben a falvakban még gyanakodva fogadtak. Senki sem tudta, mi a turista, s amikor hátizsákkal megjelentem, adtak ugyan ételt, de éjjeli szállást már nem.

Hiába magyaráztam, hogy a vidéket akarom bejárni, és azért jöttem, hogy megismerjem a falvakat és gyönyörködjem a hegyekben és erdőkben. Nem hitték el. Ugyan mi nézni való van az erdőn?

Egy öregasszony szívesen látott vacsorára, de aztán, mikor már úgy érezte, hogy lekötelezett és jogot formálhat a teljes őszinteségre, egyenest a szemembe nézett, és fölszólított, hogy most aztán már mondjam meg, mi eladni valóm van. Ügynöknek nézett.

Tettek, vétkek, következmények: Törvénykezés a Náczihegyen az 1800-as években

A folyóiratunkban rendszeresen jelentetünk meg a Szőlőhegy múltjával kapcsolatos írásokat. Pulán a szőlő telepítésének gondolata az 1800-as évek elején fogalmazódott meg, s a szőlővesszők telepítésének időpontja 1812 tavasza. A települések szőlőhegyein a szigorúan betartott íratlan szabályok mellett az írott törvények, az „ártikulusok” is megtalálhatók. A Náczihegy törvénykönyve a hetvenes években került elő egy pulai ház rejtekéből, a szőlőhegy eseményeit s történéseit is rögzítő följegyzésekkel együtt. Ezen iratok ma a Veszprém Megyei Levéltárban vannak. Az akkori világ, az 1800-as évek társas életét s erkölcsét tanúsító tényekből mutatunk be hetet.

A. 1851. augusztus hó 24-én STÖGEL János a bíróság elé hivatott. A hegyesterek (a szőlőhegy rendjére vigyázó örök) azzal vádolták, hogy szolgáljával együtt cseresznyelopásban tapasztalták. A hegyesterek, midőn BERGHOFFER Pál fáján érték, fölszólították, hogy szálljon le, de ő még a hegypásztorokat is cseresznyeevéssel kínálta. Minthogy a 8. Artikulus szerint gyümölcslopáson találták, és miután jobbulást nem ígért, hogy ezt többé nem teszi, 2 Ft-ra bűnhődött.

B. 1852. szeptember 19-én ROHRER János és SZAUER Pál hegyesterek panaszt jelentettek, hogy IMRE Józsefné a szőlejében letépett szőlőfejeket (fürtöket) talált, és ezek „lepazarlását” a hegyesterekre fogta. Ezt bizonyítani nem tudván, IMRE Józsefné 1 Váltóforintra bűnhődött. (Utóirat: „Imrénő az 1 Váltóforintot lefizette.”)

C. Az 1853. máj. 19-i Hegygyűlésen kimondatott, hogy senki a rendes úton kívül ne járjon. Ha valaki a rendes úton kívül tapasztaltatik, az a 7. Art. értelmében 4 Váltófortra bűnhődik.

D. 1856. szeptember 28-án, vasárnap szentmise alatt nagyvázsonyi lakosok szőlőlopáson fogódtak és fejenként 4 Váltóforintra bűnhődtek. Név szerint: 1. TORMÁSI István szolgálja, FARKAS Istók; 2. KIRÁLY István fia, Antal; 3. SIPOS István fia, Istók; 4. SZABÓ István szolgálja, ÓNODI Imre; 5. KIS Péter szolgálja, KIS Gyuri; 6. KOVÁCSICS János fia, Pali; 7. VEINHART László szolgálja, Józsi; 8. VÍZ Lőrinc fia, Péter. Fizetésre határnapul szeptember 29-e tűzetett ki.

E. 1857. nov. hónapban a nagyvázsonyi KUGLER József panaszt tett a Hegységnél, miszerint PILLER Jánost a pincéje padlásán érte szena-

lopás gyanújában. A tettéért a Hegység részére 4 Ft-ra, a nevezett részére pedig 3 Ft. 30 Krajcárra bűnhődött. A lefizetés kötelessége december 6-a.

F. 1869. március 25-én a nagyvázsonyi RÁNKL Ferenc panaszt tett, mely szerint a pince külső kulcsát átadta a nagyvázsonyi VARGA Sebestyénnek, s megengedte, hogy a bortermését ott tárolja. Am később észrevette, hogy az ő bora el is fogy, de különben vízzel is túlságosan meg lett hamisítva, úgyhogy már csekély maradvány, de az is vehetetlen lett. RÁNKL Ferenc panaszos félnek alapos és igazságos panaszra csakugyan világságra jött (vagyis beigazolódott). Így VARGA Sebestyén három akó bor elorozása után beleegyezett, és miután RÁNKL Ferenc kérelmére hajolt, 7 Ft-ban kiegyezett. A panaszos fél beleegyezett abba is, hogy ha a panaszolt 3 akó oly bort állít, mellyel megelégedhetik, akkor elvádolja (eláll a vádolásától). Különben a 7 Ft-ot ápr. 24-ig köteles fizetni. Ha e határidőre le nem teszi az írt summát, RÁNKL Ferenc úr által újra bepereltetik, s minden fáradságát s költségét megfizeti. Továbbá, a Hegységnek tartozik fizetni VARGA Sebestyén törvénytelenben 1 Ft-ot. Még, mint pince-törő tekintvén, a Hegység részére 2 Ft-ot, mely bejegyeztetett, a Hegygyűlésnek lefizetni köteleztetik. Jelen voltak: hegybíró SZAFNER János, TASNER János, FISER József (X kézjelek) és SZENGER Ádám. Kiadta HACK Leopold jegyző.

G. 1869. márc. hó 25-én HENN Krisztián nagyvázsonyi lakos bűnhődött a Nyolcadik Artikulus értelmében 4 Ft-ra. Miután ő STUMPF Mihály pincéje mögött egy kulcsot talált, s nem jelentette a hegybíróknak, sőt később pince-nyitásra is használta. Most pedig állítása szerint a kulcs nincs. Ha most nyolcadnap meghozza a kulcsot, fog engedtetni a 4 Ft-ból, ha pedig kulcs nem lesz, szoros kötelessége leendő megfizetni.

A korabeli följegyzésekből s a hozott ítéletekből hosszan lehetne idézni, példaképp is a jelennek s jövőnek. Föltűnő, hogy az ítéletek a büntetésen kívül a kárpótlással is foglalkoznak. Hol van ez manapság! Ismeretesek a szőlőhegyen elkövetett súlyos s nagy kárral járó bűncselekmények. Mélyen együttérzünk a károsultakkal. Összefogással valamit lehetne s kéne is tenni.

Pulán, 2006. június 27-én, Péter és Pál ünnepén közétette: REMÉNYI Antal

Séta a Véndiófa dűlőben

Ősidők óta három út is vezet a faluból az egykori szőlőhegybe, melyet a falubeliek, a szenteket is becézgetve, Szent Ignácrról Náczihegynek neveztek el. Úgy tetszik, kevesen kerülték el egymást amiatt, hogy hol az egyik dűlőúton, hol a másikon jöttek-mentek a telektulajdonosok.

Ennek okán nincs is neve a dűlőknek, pedig régóta ismert a javaslat, hogy legyen az erdő alatti *Alsó erdősor*, vagy *Erdőalja dűlő*. A középső, amelyen legtöbben közlekednek, emlékeztessen nevében is a boldogabb időkben a legtöbb pince melletti diófákra, vagyis legyen *Véndiófa dűlő*.

Az országgal párhuzamosan, amellet futó pedig lehetne *Kényelmes dűlő*, vagy *Gyalog dűlő*, hiszen ezen haladva alig emelkedik valamit a földút. A 19. Ignác-napi sokaságra készülöben egy kellemesen hűvös délután végigsétáltam a középső, vízmarta murvás dűlőúton, hogy megtudjam a szomszédoktól, hol mi újság a hegyben.

TARDOSNÉ Marika (kinek remek somlói bora van) a fél életét itt tölti, hiszen az ajkai levegő súlyos, fulladásos betegséget okozott nála, ám amióta megvették a telket, s itt dolgozgat rendszeresen a virágos parkban, semmi baja. Ő egy *páraelszívót* adna el (igen olcsón), s hozzá ajándékként faragott fűszerpolcot s faragott falámpát.

Ha már adásvételnél tartunk, több hegybéli pince hamarosan gazdát cserél, mert a REMÉNYI-FRICK-pincével szemközti oldalon a Véndiófa dűlőben vevőre vár a *KLUNG-pince*, 4655 m², részben szőlővel telepített, panorámás, erdő melletti telek (telefon: 70 298 4738).

Eladó a *PÉKLI-pince* s prэшáz is, 500 négyszögöl, szépen karbantartott telekkel, díszkertet alakítható pihenő paradicsommal (telefon: 20 9750 699).

A háromszobás borospincével s prэшázal, fürdőszobákkal rendelkező *LEITOLD-pince* tulajdonosa megválni készül a Náczihegy legmagasabb pontján lévő, erdőre néző panorámás nyaralójától (telefon: 30 993 7660).

1990-ben vásárolta meg a telkét a mára ZEKÁNY-nyaralóvá fejlesztett ház tulajdonosa. A háziasszony tócsnival kínál, a gazda egy kellemes meglepetésről számol be. Mióta itt nyaralnak, minden évfolyamát gyűjti az újságunknak, ám az 1992-es szám valahogy kimaradt. A világhálón

rákattintott (www.pula.hu), meglepetésére megtalálta, kinyomtatta, s teljes a gyűjteménye.

Idén április 21-én hivatlan látogatók érkeztek Öcs felől a hegybe. Utólag könnyű kikövetkeztetni, hogy legalább 4-en voltak, jó fizikumú, pontosan értesült, életerős s fiatal emberek. Nagy kocsival vagy teherautóval jöttek, akárcsak 2 hónappal korábban FERKIS szomszédhoz, s mindent vittek, amit találtak a költözés idején még lakatlan TOKOLICS-házból. Fürdőkád, keférialapok, tűzhely, s így tovább. Elképzelhető, hogy mit jelent ez egy építkező házaspárnak.

FERKISÉKTŐL a foteleket, asztalt s vas-kályhát is elcipelte föltehetően ugyanazon társaság. A rendőrség eredménytelenül zárta ezen ügyeket. A Náczihegyen az utóbbi években a 19. alkalommal. Többen gondoljuk azt, hogy vágjunk legalább egy jó erős botot a rendőreinknek, hogy legalább azzal üssék a betörők nyomát. Az se lenne baj, ha legalább az informátort lefülelnék.

A Náczihegyen tölti a 70. születésnapját TOKOLICS Gyuláné SZAFNER Klári néni, ki ma is 3-4 rendet megkapál a szőlőben, mielőtt hozzáfogna a főzéshez. Lehet, hogy ez is hozzájárul jó egészségéhez? No meg a jó náczihegyi bor, melylyel mindig megkínál. Isten éltesse sokáig!

Örömmel készül a gyerekek s unokák ünnepi fogadására MATTING Lászlóné SZAUER Mária, hisz a készülődés tulajdonképp közös. A gyerekek s unokák kimeszelték a pincét, a nagy i padozatot cementezi újra. Nagy az öröm a családban, hisz az idősebb unoka, BADICS Gergely, a napokban szerzett diplomát informatikus szakon (bizonyosan nem lesz munkanélküli), a fiatalabb unoka pedig, BANYAI Vanda, sikeresen érettségizett. Ők jönnek majd miutánunk a Náczihegybe.

A hegy déli oldalán az utolsó pince tulajdonosa alpolgármesterünk, STEIERLEIN András, a pulai ipar megteremtője. Ő négyszeres nagyapa, hisz júl. 14-én megszületett Miklós fiának 2. gyermeke, Kristóf. Gratulálunk a fiataloknak, s a fiatal nagyszülőknek. Pula élni s gyarapodni fog!

Köszönti az Olvasót a Véndiófa dűlőből, aki mindezt lejegyezte:

A Náczihegy Nádora, a dűlő vendiófa.

Emlékezés HARMATH Istvánra

NAGYPÁL Gábor

HARMATH István halálának évfordulóján a falu nagy szülöttjére és soha el nem váló örök szerelmesére emlékezünk.

1986 tavaszán, mint újszülött pulai, vendég voltam a náczihegyi HARMATH-pincében.

Az első alkalommal Tóni bácsi mutatott be, mint az előző évben „ideszármazott vidékit”, aki a budavári otthonából idetalált és szabad idejében a maga és a családja szorgalmával a Náczihegy egyik szegletében rendezett környezetet szeretne teremteni, emellett „bár mérnökember”, de hűmán érdeklődéssel is rendelkezik.

Az új ismeretségnél szokásos udvariaskodás és általánosságok helyett pillanatok alatt azonos hullámhosszon voltunk mindhárman.

Együtt lelkesedtünk a szőlőhegy lassú ébredésén, reménykedtünk, hogy ez meg fog gyorsulni.

Sokat beszélünk arról, hogy mi mindent kellene tennünk, mindannyiunknak, a környezet szépítése érdekében. Hogy meg kellene változtatni az emberek hozzáállását, amely az elmúlt néhány évtizedben nagyon elromlott.

Mert a régi iratokból látható, hogy micsoda rend volt a Náczihegyen, és ha történt valami helyi törvénytelenység, azt a közösség azonnal megtorolta. Védve ezzel nem csak a tulajdont, hanem az emberi munkát is.

Sokat beszélünk a faluról, hogy föl kellene ébreszteni az embereket, legyen igényük a közös programokra, a munka mellett a kultúrára is. Beszélünk a templom rendbetételéről, és még sok egyébéről is.

Természetesen mindhárman tudtuk, hogy mindezekhez egy nagyobb változásra is szükség van.

Közben a falba süllyesztett tékából előkerült a „náczihegyi” is, így aztán az idő hamar elszaladt.

A második alkalommal pedig az egyik náczihegyi sétám alkalmával lettem beinvitálva a pincéjébe.

Már „rég” ismerősként beszélgettünk. Nagy hatással volt rám a kedvessége és a szikrázó műveltsége.

Arra emlékszem, hogy a németországi tapasztalatainkról beszélgettünk. Szót ejtettünk arról, hogy milyen fájdalmas élményeket szerezhet

az ember kitelepített idősebb emberekkel beszélgetve, hogy ezek az emberek milyen nehezen tudták megélni a szülőföldtől elszakítást.

Nagy egyetértéssel hallgatta az egyik élményemet, amikor a hetvenes években, Németország közepén, késő este, egy vasútállomáson magyar beszédet hallva hozzánk fordult egy idős férfi. A férfit Pilisvörösvárról telepítették ki a családjával. Kereskedelmi ügynökként kereste a kenyerét. A beszélgetés közben egyszer csak könnyezni kezdett és soha nem felejttem el, amikor azt mondta, hogy ő itt csak bolyong e nagy országban, neki nem ez a hazája. Minden emléke a szülőföldhöz köti.

1986 májusában megrendülve kaptuk mindannyian a döbbenetes hírt, hogy HARMATH István meghalt.

Most arra gondolok, hogy talán fölülről ránk tekintve örömmel nyugtázza, hogy történt közben valami.

Változott az emberek hozzáállása az épített és a természeti környezet rendbe hozása, széppé tétele érdekében is.

És Pulán újra szól, érte is, a harang.

Úgy gondolom, hogy a tizenhetedik alkalommal megjelenő Náczihegyi Tükör-Spiegellel és a tizenkilencedik náczihegyi ünneppel Őelőtte is tisztelgünk.

Most emlékezésül közöljük a sírnál elhangzott két beszéd szövegét, amelyeket időben két évtized választ el egymástól.

Mindkettő írást összeköti viszont a szeretetet és az őszinte tisztelet HARMATH István iránt.

Búcsú HARMATH Istvántól

PAUER Antal plébános úr beszéde a temetéskor

Drága Pista Barátom!

Elérkezett az óra, amikor már nem látjuk többé az arcodat, a koporsódat is csak pár pillanatra még. Ám e pár pillanat elég ama rácsodálkozásra, amely csak Téged illet.

Az első rácsodálkozásom annak az elragadó embernek szól, akit nem lehet koporsóba zárni, sem pedig földbe eltemetni.

Pula kis embere avatott tudásával, hangyaszorgalmú búvárkodásával messze túlnőtt a faluja és a megyéje határain.

A híre-neve az ország határait verdesi. Ennek bővebb méltatása azonban a szakmabéli barátaira és a csodálóidra tartozik.

Én csak annyit óhajtok hozzátenni, hogy e naptól a mi kis temetőknek lesz egy sírja, amely előtt az idegent is megállítjuk egy pár pillanatra majd, és elmondjuk, hogy itt nyugszik HARMATH István. Így: HARMATH István.

A másik rácsodálkozásom a szülőfaludhoz ragaszkodásra tapad, amely ugyancsak párját ritkítja.

„Retúrember” voltál, aki a föl-földobott kö rendszerességével tértél mindig vissza a gyökerekhez.

És én tudom, hogy egyre sűrűsödtek e járatok. Most is látom a kék szemek ragyogását, a tüzes szavak áradását, ahogy te tudtál beszélni egy-egy házról, dombhajlatról, füzes patakról, régmúlt családi emlékekről.

Egyet szeretnék is itt fölemlíteni, amelyről tizenhat éves bizalmas barátságunk alatt annyiszor beszéltél: az utolsó háború végvonagló napjairól.

– Reggel nyolc órakor indult meg az aknazápor. Kilenckor még az útszéli árokban feküdtem. Tízkor már orosz beszédet hallottunk a kertek alatt.

Tizenegykor pedig visszabotorkált néhány német, hogy fogadhassa nálunk az első szovjet tankot.

Az egyik közös barátunk, VERESS D. Csaba sem írhatta volna meg ezt elevenítőbb erővel a *Balatoni csata* című híres történelmi könyvében. Hogy miért idézem ezen emlékeket most? Megmondom.

A nagy háború teljes összeomlása május nyolcadikán történt. Te is, negyven évvel később, e napon vívtad végső harcodat a sorssal.

Május kilencedikén köszöntött ránk a béke első napja, ama hosszú békéé, minőt nem ismer Európa több ezer éves történelme.

A Te békéd első napja is május kilencedike volt, ama békéé, amely nem ér végéig többé. E döbbenetes egybeesések alkotják az én másik rácsodálkozásomat.

A harmadik rácsodálkozásom pedig már a lelkipásztoré. Az a nap csütörtök volt, amikor a szíved utolsót dobant. Nem közönséges csütörtök, hanem korábban áldozócsütörtöknek nevezte az Egyház: vagyis Jézus Krisztus mennybemene-telének ünnepe.

Amikor az ajkai korház betegágyán megkaptad az apostoli áldást, az általános föloldozást és a szentkenet szentségét, folyton az járt az eszemben, hogy a búcsúzó Istenember éppen e napon, pár órával előbb intézte övéihez e szavakat:

– Nem hagylak árván benneteket, csak előre megyek, helyet készítek, visszajövök értetek, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.

Amikor később megtudtam, hogy még aznap este kilenc órakor szállt el az utolsó sóhajod, egy pillanatra nekem is elállt a lélekzetem e másik döbbségre. Nem tudtam gondolni másra, csak arra, hogy a mennybement Krisztus is arra használta föl első „retúrjegyét”, hogy még aznap visszatérjen érted, mert a hely kész, és akarja, hogy az első naptól kezdve Te is ott légy, ahol ő van.

Ezért befejezésül nem is akarok mást, mint búcsúzóul ugyanazon selyemkendőt lobogtatni utánad, amelyet a távozó Jézus Krisztus után szoktunk, de e módosítással:

Nem válunk el, csak búcsúzunk,
Találkozunk mi még veled,
Menj előre, földink, nagy fiunk,
Tarts fönnt ott nekünk helyet.
Ha földi harcunk véget ér,
Oszd meg velünk a szent hazát,
Hová szerelmünk most kísér.
Viszontlátásra odaát! Ámen.

Verses levél HARMATH István tanár úrnak, odaátra

SZOKOLY Tamás beszéde a sírnál, 2006. május 9-én

Tanár úr!

A legutóbbi leveledben kérdeztél tőlem valamit, hát válaszolok rá. Én mindig visszabeszélek.

Tudom, ez nem szép dolog, Tanár úr, kérek, de itt valahol belül, folyton úgy érzem: nekem muszáj visszabeszélni!

KISS-t nem értem meg, mert kicsi. A NAGY-on pedig egyenesen csodálkozom: nagyon hiszi magát.

Közben úgy kussolnak e mocsárban, mint a folyami patkány. Pedig a rohadtaknak van ám véleményük, csak egyszerűen beszariak.

Tudom, Tanár úr, tudom: ezt lehet úgy is érteni. Mégis, mintha én érteném igazában e rohadt nagy lapítást, amellyel mellesleg másokat lapítanak ripityára a szarháziak. Miért van ez így, Tanár úr? Miért?

Emlékszel rá, amikor még én is padkoptató kölyök voltam, na, akkor egyszer arról beszélte, hogy mi az *igazság*, és mi a *becsület*. Hogy egyáltalán van-e *igazság*, és van-e *becsület*. Marha jó óra volt!

Szinte be voltunk dilizve az egész osztállyal, olyan lázban voltunk, és valamilyen „Kérvényt” is fogalmaztunk a mindenkori szarháziak ellen.

Na én ezt az órát nem felejttem. Valami olyasmit mondtál a föltett kérdésre, hogy *van igazság*, és *van becsület*.

Tanár úr! A VAN-t csupa nagybetűvel mondtad. Akkor mi még hiszékenyek voltunk (emlékezel?), és a VAN-nak tulajdonítottunk jelentőséget.

Valahogy úgy gondoltuk akkor, hogyha VAN, akkor VOLT és LESZ is *igazság* és *becsület*.

Elmúlt az az óra. Neked valahova beszámolni kellett menni, nem tudtuk, miért, miről és hova.

Nekünk pedig becsöngettek a következő órára. De már annak az órának is vége van, Tanár úr, minden órának vége van.

Való igaz, hogy sok butaságot követtünk el azóta, de mintha tényleg volna *Igazság* és *Becsület*.

Lehet, hogy én vagyok hülye, de előfordul, hogy nem találok őket. Mármint az *Igazságot* és a *Becsületet*. A francban vannak? Az Isten sem érti.

Annak pedig ne tulajdoníts jelentőséget, Tanár úr, hogy a KISS nagy lett, a NAGY pedig még nagyobb.

Annak se, hogy vérzik az orrom. Semmi az egész, nem kell izgulni! Biztos erősebben fújatták ki velem, mint szoktam.

Megpattant benne néhány hajszálér. De Te miért pattantál meg, Tanár úr? És mi pattant meg benned? Most ezt kérdezi a tanítványod és a híved:

SZOKOLY Tamás.

Búcsú a Professzortól: Elhunyt dr. BLICKLE Tibor

SCHOLTZ József

Hetvenöt éves korában, igen hosszú betegség és szenvedés után a budapesti Szabolcs utcai kórházban idén július 3-án elhunyt dr. BLICKLE Tibor.

Pulán a faluban, valamint a Náczihegyen is Őt, kedves barátunkat, mindenki csak a professzorként emlegette.

Az egyetemi tanulmányait az újonnan alakult Veszprémi Vegyipari Egyetemen kezdte 1949-ben.

Az egyetem évei alatt is kitűnt jó előmenetelével, elsősorban kitűnő matematikai készségével, és mint az évfolyamtársainak szakmai segítője.

A tudományos és a kutatói tevékenységét szintén az egyetemen kezdte el, 1960. április 1-jén. Majd később a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Műszaki Kémiai Kutató Intézetében kutatott, amely intézetnek igazgatója is lett utóbb.

Már huszonkilenc éves korában kandidált, és harminchét évesen a kémiai tudományok doktora címet is elnyerte.

A tudományos munkássága különösen a műszaki kémiai rendszereknek, elsősorban a vegyipari műveleteknek a modellezése és rendszerszerkezeti leírása, valamint ezek rendszerezése volt.

Ez a tevékenység azonban nem foglalta a le teljes idejét, pedig összefogta és irányította az egyetem mellett épült új intézet kutatómunkáját is.

Más egyéb feladatai mellett, kiépítette az intézetnek a belföldi és a külföldi műszaki kapcsolatát.

Számos publikációja mellett több egyetemi szakmérnöki jegyzet és szakkönyv szerzője és szerkesztője volt.

Messze kitűnt a segítőkészségével, amelynek révén igen sok munkatársának és számos egyetemi és tudományos kollégájának nyújtott hathatós segítséget.

Segített például a különböző tudományos címek, kandidátusi és az egyes doktori fokozatok megszerzésében.

Több bizottságnak volt tagja a budapesti Magyar Tudományos Akadémián (MTA), valamint a Magyar Kémikusok Egyesületében (MKE).

Az intézetében a munkatársaival elsősorban a lovasspórt iránt érdeklődött. A lányának lovaglásoktatása során került kapcsolatba Nagyvássonnyal.

Mind a Bakonyi Intézőbizottságnak, mind pedig a Veszprém Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának (VB) teljes jogú és tevékeny tagja volt.

E megbízásaiban, nem kis felelősséget vállalva magára, segítette a Náczihegy villamosítását.

Minden erejével segítette továbbá a nagyvásonyi orvosi rendelő és az ottani orvoslakások létrehozását.

Ezenkívül, igen jelentős támogatást szerzett nekünk a pulai vízmű második kútjának fúrásához.

A Náczihegyen töltötte rendszeresen a nyarait, és önként ajánlotta föl háza legalsó szintjét az egyes Ignác-napi képzőművészeti kiállítások számára.

A nyaralójában a feleségével és a kislányával, valamint annak családjával mindig szívesen és szeretettel várta és fogadta mindazokat, akik betértek hozzájuk.

Megvendégelte a kedves szomszédokat, a legkülönbözőbb barátokat és az arra járó vendégeket.

A hangulatos tábortüzeknek az előéneke, a tréfamestere és a buzgó és szellemes anekdotázója volt.

Sajnos, a súlyos betegség túl korán elvitte a közösségünkől. A búcsúztatása szűk baráti körben zajlott le a Farkasréti temető MAKOVECZ-ravatalozójában.

Ezen a falunkból, Puláról, és a Náczihegyről tizennégy rokon, barát és ismerős vett részt.

Kedves Barátunk, nyugodjál békében!
Az emlékedet megőrzi a közösségünk.

Állandó lakcíme: Nácihegy 16.: TOKOLICS László, és párja, Éva asszony

NÁDOR István

Van, aki még emlékszik a pulai szőlőhegyen, amelyet Szent Ignácrról neveztek el hajdan (mert a fészekalja faluban még a szenteket is becézik), az egyetlen „lakóházban” az öreg KIRÁLY lakott. A fiatal feleségével.

Azóta nagyot fordult a világ, mert a Nácihegynek immáron nem kevesebb, mint öt állandó lakója van.

A legújabbán Ajkáról tért vissza, immár fél évszázada városi lakosként, a szülőfaluba TOKOLICS László, és az ő társa és párja, Éva asszony.

– A Fő utca 76-ban laktunk a szüleimmel és a kishúgommal, aki az ötödik szomszédom a hegyben.

Jól emlékszem, hogy az Ajka–Öcs–Pula járaton egy igen kényelmetlen, fapados Ikarusz busz közlekedett.

A „fakaruszban” hátul volt egy kis vaskályha, avval fűtötte föl az utasteret télen a gépkocsi-vezető.

E busszal vittük a városba a gabonát; és arra is emlékszem, hogy evvel költöztünk annak idején Ajkára is.

A nagyapámék odavalósiak, azaz falusiak voltak szintén, mert Ajka még bő évtizedig község volt.

– Most miért döntöttek a visszaköltözés mellett?

– Nyugalomra vágyunk és csöndre, jó levegőre, és tiszta vízre. Ez a városban megfizethetetlen lenne.

Ezért tehát eladtuk a lakásunkat, és a magunk két kezével építettük föl Évával a minden igényünket kielégítő kis hegyi lakunkat.

– Az eladástól a beköltözésig mennyi idő telt el?

– Ha hiszik, ha nem (de a faluban mindenki tudja), hogy mindössze nyolc hónap telt el a kettő között.

E lakást, illetve házat, ma a városban nem lehetne megfizetni. Vettük a telket, hitel nem is kellett, csak a rengeteg munka.

Azután a napi műszak után fogtunk csak hozzá az alapozáshoz, természetesen némi családi

segítséggel, és a hétvégeken reggel héttől este hézig.

Éva keverte a maltert és a betont is, persze ez utóbbit géppel, én meg közlekedésgépészként értek kicsit mindenhez, mint általában a műszakiak.

2006. május utolsó hetében költöztünk be. Mit mondjak, egyáltalán nem bántuk meg a döntésünket.

Innen járunk be Ajkára is dolgozni. Kocsival ez ma már mindössze tizenöt vagy húsz perc alatt megvan.

– Elsősorban mire törekedtek az építkezés folyamán?

– A célunk az volt, hogy gazdaságosan, kevés energiával, és a természet rongálása nélkül egy szép, és a tájba illő házat hozzunk létre közösen.

Mindig az anyagi keretektől függően vásároltunk. Mára már mind a két fürdőszoba tökéletesen működik, és teljes fölszerelést is hoztunk bele.

Modern a konyhánk, és a hangulatos járólappal szinte öntisztuló. Két szoba, amerikai konyhás nappali, és a garázsban fatároló, kazánház található.

Van továbbá egy „szabadidőközpont”, ahol pingpongasztal, csocsó (asztalfoci), és a téli hosszú esték egyéb kikapcsolódást biztosító játék- és sportszerei.

– Mi lesz télen? Itt bizony gyakori a hófúvás az utakon.

– Ha nagy hó esik, nem megyünk dolgozni. De félre a tréfával, reméljük, hogy a váratlanul erős éjszakai havazások után DÖMÖTÖR Pista nem áll majd le a pulai hótoló géppel a dülő elején.

– Szomszédok?

– Egyelőre a két szomszédtelek még beépítetlen, mi is csak most ősszel kezdünk el parkírozni. Gyümölcsfák, fű, díszbokrok, és sok-sok virág. Erről álmodtunk Ajkán.

– Adja a Jóisten, hogy még legalább annyi ideig élvezze a legújabb szomszédunk a falusi élet minden örömét, mint amennyi ideig távol volt innét!

PIK: a Pulai Ifjúsági Klub

KÁLMÁN Noémi – CSEKŐ Fruzsina

A főnti cím, PIK, ezúttal a Pulai Ifjúsági Klubot jelképezi. Az épület, ahol található, régebben tűzoltószertárként működött, ma pedig a fiatalok a szabadidejüket itt töltik egy helyiségben és az udvarban.

Már nagyon régóta kerestünk egy olyan kultúrált helyet, ahol igazán jól érezhetjük magunkat, ám sajnos eleinte nem volt ilyen megfelelő hely.

Miután rátaláltunk az épületre, úgy döntöttünk, hogy mi magunk tesszük kellemessé az ott tartózkodást.

Ezért elkezdtük a förlújítást, amelybe beletartozott a lomtalanítás, a szekrények selejtezése, valamint a szoba kitakarítása.

Télen pedig beüzemeltük a kályhát. A hétvégenként a szabadidőnket itt töltöttük, itt szórakoztunk.

A tüzelő kérdését mindig megoldottuk, és így kellemes estéket töltöttünk a meleg helyiségben.

A kiselejtezett tárgyakat a kultúrház padlásáról válogattuk, és az otthon fölöslegessé vált tárgyakkal kiegészítve használtuk.

A jó idő bekövetkeztével az udvart is rendbe raktuk. A kint lévő fakupacot összehordtuk, a Művészetek Völgyekor használt fatákolmányoknak pedig helyet kerestünk. A fűvet is folyamatosan nyírtuk, és nyírjuk is.

Az ablak előtti részt kiegyenesítettük, földet is hordtunk oda, majd pedig befűvesítettük. Az ereszcsontra és a vízcsap körül le lett köveztve egy kis terület, hogy ne legyen ott állandóan víz-tócsa.

A vízelvezető befejezése után végül a fatároló építése következett. Igen sok akadályba ütköztünk, de eddig mégis mindent sikerült megoldanunk.

A jövőben szeretnénk megvalósítani egy tűzrakót is, paddal és székekkel, az ablak előtti részen.

Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani a következőknek: HAVRILLA Istvánnak a videomagnóért, PUSKÁS Gergőnek a traktorozásért, és JÁGER Izabellának a számítógépért.

Végül a Pulai Önkormányzatnak a székekért és a televízióért, valamint mindenkinek, aki bármilyen módon is segített bennünket.

Gyermek- és ifjúkori emlékeim 2.

(A 2005. évi számban megkezdett terjedelmes írás második része)

Szórakozásaink közé tartozott a közös éneklés s kártyázás is. Pulán szokás volt, hogy a fiatalok bandákba jártak. Ezt a gyerekeknek is megengedték a szülők. A hasonló korú lányok nyáron összeverődtek egy-egy ház előtti padon, s a fiúk is odacsapódtak. Itt sok volt az éneklés.

Érdekes szokás volt, hogy sötétedéskor elindult a menet, elfoglalták az utca teljes szélességét (ekkor még nem voltak autók). A fiúk vagy beálltak a lányok közé, vagy a lányok után ballagtak. Valaki megkezdte az éneket, majd mindenki bekapcsolódott. Főleg magyarul énekeltek.

Az volt a legérdekesebb a dologban, hogy többször előfordult, hogy oly fiú kezdte el az éneket, kinek nem volt hallása, de minden szöveget tudott. Ilyenkor volt ám kuncogás a lányok részéről. Érdekességként említem meg, hogy majd' minden nótában volt tercelés, mely a sváboknál igen divatos volt. Jól tudott például tercelni HEITER Jóska s Jáger András barátunk. A templomban 1945 előtt németül is énekeltek.

1944 őszén, telén már nem mentünk iskolába, mert a német katonák a tanteremben laktak. Egymás mellett feküdtek, mint a lovak. Az volt a szórakozásunk, hogy bejártunk hozzájuk. Igen szerettek bennünket. Jancsi bátyám vállalt zoknistoppolást, ezért fonalat kapott, amelyből mellényt horgolt magának.

De kapott cigarettát is. A német katonák rendes, vastag szürke zoknit is kaptak. A pözséri reptérre jártak ki a jó hideg téli időben is. Ez Nagyvázsöny és Úrkút között volt az erdőben, az országúthoz közel. Állítólag igen jól kiépített reptér volt. Sokszor láttuk fölötte a Sztálingyertyákat, vagyis pontosan tudták a szovjetek, hogy hol vannak a németek.

1944-ben nagyon szép karácsonyi ünnepet tartottak a német katonák. Aggregátor adta a vilányt a karácsonyfa égőihöz, közben igen szépen énekeltek a *Stille Nacht*-ot. Soha nem felejttem el. E katonák sorozott katonák voltak, és a kastélyban is sokan laktak. Oda is bejártunk.

Volt egy Hans KLEIN nevű, a negyvenes éveiben járó katona, aki igen szidta HITLERT, persze először körülnézett, hogy kik vannak körülötte. Néhány katona rendszeresen átjárt hozzánk beszélgetni. Édesanyám meg szokta őket kínálni

egy egyszerűbb vacsorával. Volt egy Teodor nevű katona, aki mindig azt mondta, amikor Édesanyám tejeskávéval kínálta meg: „Ich bin satt, aber den Kaffé trinke ich gerne.” (Jóllaktam, de a kávéét szívesen megiszom.)

Ugyancsak a kastélyban lakott a már említett Hans KLEIN, akitől kaptam egy katonai derékszíjat. „Gott mit uns” (Az Isten velünk) fölirattal a csatján. Ez igazi emlék lett volna, de féltünk az oroszoktól, ezért Édesanyám elásatta velem. 1945-után, amikor úgy éreztük, hogy most már nem kell félni, kerestem, de nem találtam. Soha nem derült ki, hogy hová került, de valaki elvette a rejtékhelyről. Még most is sajnálom.

Pulán szokás volt a *Mennyből az angyal*-köszöntés, vagyis mentünk házról házra énekelni, köszönteni Ádám és Éva napján, december 24-én. Almát, diót, pénzt kaptunk, amelyeket a tarisznyánkban gyűjtöttünk össze.

Szokásban volt még az Aprószentek alkalmából köszöntés és virgácsolás (dec. 28). Ez abból állt, hogy a vesszőből font virgáccsal a család tagjainak fenekére kellett ütni az alábbi szöveg kíséretében: „Kelléses ne legyen, kelléses ne legyen az új esztendőben.” Egy biztatás alkalmából a Szenger bácsira akkorát találtam ütni, hogy szétbomlott a virgácsom csomója. Én meg büszke voltam, hogy ilyen „erős” vagyok. A lányok sokszor elbújtak a dunyha alá. Korán szoktuk kezdeni, ezért sok fiatal még ágyban volt.

1945-től az éjféli mise után MERKL tanító úr kérésére fölmentünk a toronyba, és hegedűkkel játszottuk a *Stille Nacht*-ot és más karácsonyi énekeket. Büszkék voltunk, amikor mondták, hogy szép volt a SZAUER gyerekek toronyzenéje.

Pulán szokásban volt, hogy búcsúkor és a farsangban a gyerekek is tarthattak táncmulatságot, ugyanúgy, mint a felnőttek. A búcsú két napos, a farsang pedig három napos volt. Húshagyó kedden éjfélkor be kellett fejezni a mulatást, mert kezdődött a böjt.

A gyerekek részére egy falusi földes szobát szoktak bérelni. A kanászok, illetve a csordások házában szokott lenni a legtöbb tánc. Itt harmonikazenére szoktunk táncolni. Sokszor muzsikált édesapám, SZAUER János, RÖTH József, később pedig HOLCZER István is.

Mindhárman gombos harmonikán játszottak. Emlékszem, hogy RÖTH József bácsinak kedvenc száma volt: „Ne sírjon, édes Rózsikám, ne sírjon, nem érdemes.” Sokszor vigyázni kellett a táncolásnál, mert bizonyos idő múlva már nagyobb gödrök keletkeztek a földes padozaton. A kisebb gyerekeket természetesen elkísérték a szülők is. A nagyobb gyerekek már utánózták a felnőtteket, mert bizony előfordultak kisebb verekedések is. Az öcsiek szerettek Pulára jönni, és ki is alakult egy kisebb ellenségeskedés.

A templomba is rendszeresen jöttek az öcsiek. Pulán minden vasárnap volt szentmise, de Öcsön nem. Egyik vasárnapon az öcsiek fönt álltak a templom melletti dombon, az iskola mögött, mi, pulai gyerekek pedig lent álltunk az új iskola alatti úton. KNOLL Jancsit úgy megdobták kővel, hogy a szeme mellett fölrepedt, és egy örök jel keletkezett. A szerencsén múlt, hogy nem folyt ki a szeme. A szokásokhoz tartozott még, hogy húshagyó kedden a fiatal legények különböző maskarába öltözve járták a falut. Házról-házra jártak és gyűjtötték a szalonnát, a kolbászt, a tojást. Általában minden leányos háznál adtak valamit. A kolbászt, a szalonnát rúdra akasztották, és vállon vitték, a tojást kosárba helyezték.

Ama helyeken, ahol a lányokat nem táncoltatták meg a farsangi bál alkalmából, ott bizony nem adtak semmit sem. Ilyenkor a maskarások sáros meszelővel „megjelölték” a ház falát. Az egyik fiú menyecskének öltözött: piros alapon fehér pöttyös kendő, fehér rékli és tarka bőrszoknya, köténnyel, svábosan.

Nagycsütörtökön a reggeli szentmise alkalmával a harangok Rómába repültek, vagyis megszűnt a harangszó. Ezután nagyszombatig kereplések helyettesítették a harangszót. Legalább öt kereplővel jártuk a falut. Általában 2 jutott a Kis utcai részre a templomig, három fő pedig a Fő utca végétől a templomig. Mindenki szívvel-lélekkel tekerte a kereplőjét. Nekem régi fűrtös kereplőm volt, amely most a nagyvázsonyi múzeumban található. Sajnáltam, amikor a muzeológusok a szövőszékünkkel együtt elvitték. Akkor már diák voltam, így nem tudtam a kereplőt megmenteni. Még meg kell említenem, hogy amikor a harangok elmentek, megráztuk a gyümölcsfákat, hogy azok bő termést adjanak.

Nagy ünnepnek számított az elsőáldozás. A legszebb ruhánkba öltöztünk, és az oltár elé álltunk csoportosan, a fiúk is, a lányok is. A leányok fátylat is hordtak. Minden elsőáldozó kezében volt égő gyertya is. Még 1945 előtt történt, hogy az egyik lánynak (ZWIKLI Bözsinek, az urasági

parádés kocsis lányának) a fátyla a gyertya lángjától meggyulladt. Nagy riadalom támadt, de sikerült eloltani a tüzet, így a lánynak nem lett baja. Azóta is mindenkinek van gyertyája, de azt nem gyújtják meg a balesetveszély miatt.

Szép ünnep volt az Úrnapja, amikor a faluban négy sátor volt fölállítva és szépen kidíszítve. A sátor közepén kis oltár volt. Az utcák söprés után kétoldalt gyertyán- és bükkágakkal voltak szegélyezve. Bizonyos távolságban szálvas, vagy csákány segítségével lettek leállítva. Ilyenkor igen jó illat volt. Én is több alkalommal minisztráltam, és ez bizony nagyon élvezetes volt. A minisztránsok nagyon szépen csengettek menet közben. Az első sátor HEITERÉK háza előtt volt, a templommal szemben. Egyébként HEITER bácsi sokáig volt sekrestyés és harangozó is.

A második sátor VISZT Jánosék háza előtt volt. Ezt már különösen vártuk, mert volt egy fölhúzható, zenélő szobrocška, amelynek a hangja igen szép és megható volt. Ha jól emlékszem, *A keresztfához megyek* című böjti éneket zenélte. A harmadik sátor pontos helyére már nem emlékszem, de a negyedik sátor SZAFNER György bácsiék háza előtt volt a felsősoron. Igen szép volt az utca, mert a szépen beöltözött kislányok a kötényükből virágszirmokat szórtak a menet előtt (pipacs, búzavirág, rózsa, stb.). Ekkor még németül is énekeltek a hívek.

Volt egy ének, amit HEITER bácsi igen szeretett énekelni: „Heilig, heilig”. Ezt több magyar úgy értette: „Hajlik, hajlik”. Ilyenkor is volt közben egy kis kuncogás. Szép volt a passió is. Természetesen itt is megvoltak a szerepek. 1945 után, mint kórustag én is szerepeltem.

Búcsúkor, főleg 1945 előtt, de még utána is pár évig, szombaton a Náczihegyi úton a rezesbanda tagjai leszálltak a szekerekről, majd gyalog szép indulóval vonultak be a kocsmába. Itt tartottak egy kis előbúcsút. Vasárnap, a búcsú napján a kántorral fölváltva a rezesbanda is muzsikált egyházi énekeket. Igen megható volt. Csak úgy harsogott a templom. Mint már említettem, a svábok igen tudtak tercelni. Élvezet volt hallgatni is a két klarinétot, és a trombitákat együtt.

A templommal kapcsolatban szomorú emlékeim is vannak. A háború alatt elvitték az egyik harangot. Éppen Nagyvázsonyból jöttünk haza szombaton, úgy estefelé, amikor hozzánk csatlakozott két férfi. Kiderült, hogy ők is Pulára jönnek, és ők a harangszerelők. Másnap, vasárnap éppen a kórusban voltunk, amikor bizony gyanús hangokat hallottunk. Már szentmise alatt szétverték az egyik harangot darabjaira. Szentmise után

a pulai legények a vállukon hordták le a toronyból a darabjait. Olyan volt, mint egy temetés, sokan megsiratták. Mindenki tudta, hogy nem lehet tenni ellene semmit sem, mert a harangok anyaga kellett a háborúhoz.

Ha jól emlékszem, a középső harang és a lélekharang maradt meg. Később, de még a megszállás előtt, a lélekharangot a templom padlásán rejtették el, és csak a háború után vették elő. Furcsa volt a háború alatt a három harang helyett egyetlen harang hangja. A középső harang hangja állítólag „a” volt, mert ehhez szokta hangolni Jancsi bátyám a hegedűjét.

Az 1945-ös megszállás után, főleg az iskolák államcsítása után, gyakran voltak „száraz” misék. Ez azt jelentette, hogy nem volt kántor. Veszprémből, vagy Tapolcáról szoktak jönni bizonyos „elvtársak”, vigécek. Ők ellenőrizték, hogy a tanító orgonál-e. Ezeket „hirtelenkommunistáknak” is nevezték, mert csak érdekből végezték e megfigyeléseket. Előfordult, hogy a figyelőlegények jelezték, hogy veszély van, idegen embereket láttak megállni a templomtól távolabb. Ilyenkor a kántor fölszaladt a templom padlására. Amikor a vigécek meggyőződtek arról, hogy nincs orgonálás, elmentek, a legények pedig megnyugodva hívták le a padlásról a tanító urat, aki folytatta az orgonálást.

1945 előtt az urasági majorban, a szérűskertben volt a cséplés. Általában a nehéz munka és a nagy meleg ellenére jó hangulatban dolgoztak a felnőttek. Akkoriban az volt a szokás, hogy az árpa kötözése nem szalmával (zsuppkötéssel), hanem madzaggal történt. Mi gyerekek igen szerettünk a cséplőgép végén lesbe állni, hátha a szalmával együtt kijön a „herkelyukon” egy-egy madzag is. Amikor SZÁSZ Béla főerdész ott állt a cséplőgép zsákos oldalán, nem lehetett erről szó, de mikor elfordult, vagy odébb ment, a kévebontó azonnal leeresztett az etetőnél egy-egy madzapot.

Általában úgy oldotta meg, hogy ahány fiú állt lesben, annyi madzapot eresztett át a gépen. Olykor nagy vigadalom volt, amikor egy-egy petrencére való szalmát ráborítottak egy lányra és legényre. Persze ez meg volt szervezve. Egy kis hancúrozás után bizony kócosan bújt elő a leány és a legény. A káposztáskertek alatti (Séd-)patakban sok volt a rák a gróf idejében, de még 1945 után is egy darabig. Rendszeresen mentünk rákászni, bár tiltották az erdészek. Természetesen a káposztáskertek felőli oldalon, ahol gyalogút is volt, végeztük a rákfogást.

A rákfogó készítéséhez Jancsi bátyám is értett. Egy kisebb vasból készített abroncs volt az

alap. Ezt kellett madzaggal befenni, olyan sűrűgüre, hogy a rákok ki ne essenek belőle. A kör alakú fogóra négy madzapot kellett rákötni, egyenlő távolságra, majd egy bizonyos hosszon egymással egyesítve az egyenlő hosszúságú madzagokat, egy botra, vagy vékony rúdra kötöttük rá.

A rácsos fonás, vagyis a rákfogó közepére egy követ tettünk nehezezként, hogy a víz fenekére süllyedjen, és az erősebb áramlás el ne sodorja. Valamilyen ételdarabot is szoktunk kötni a nehezék mellé, hogy a rákok rámenjenek a fogóra.

Bizonyos idő múlva kiemeltük a fogót, majd gyorsan kilendítettük a partra, nehogy a rákok visszaessenek a vízbe. Nagy volt az öröm, akár csak a horgászónál, amikor sikerült zsákmányra szert tenni. A nagyon kicsi rákokat visszadobtuk a vízbe, de a nagyokat kis kosárban, vagy edényben gyűjtöttük össze. Tényleg visszafelé tolattak, „mint a rákok”.

Érdekességként említem, hogy kapásjelző nem volt ugyan, de azt hallottuk, hogy oda érdemes tenni a fogót, ahol a víz felületén sok hosszúlábú bogár úszik. Örültünk, amikor a rákfogó fölött összegyűltek e hosszúlábú rovarok. Valóban sokszor bejött ez a jóslat.

A rákot otthon megfőztük, legeltetés közben pedig megsütöttük. A rákot elkészítés előtt mindig szétszedtük. Letekertük az ollókat és a farokrészt, amelynek középső részét letekerés után ki kellett húzni és eldobni. Így valóban csak az ehető részeket főztük, illetve sütöttük meg. Igen finom volt, főleg az ollókban lévő gyenge hús.

Gyakran megzavart bennünket BORDÁCS erdész a vizsla kutyájával. Amikor észrevettük, nagyot futottunk, és elbújtunk valamelyik kukoricásban. Persze bizonyos idő múlva visszamentünk a rákfogóért. Az egyik alkalommal hiába mentünk vissza, mert az erdész úr elvitte a rákfogót. Leszerelte a botról, és hazavitte az Ispánházba.

Ez még 1945 előtt történt. Jóban voltunk BORDÁCS erdész fiával, Ernővel és Attilával, szerettünk velük játszani. Ezt a szülők is szívesen vették. Egyik alkalommal Jancsi bátyám meglátta a rákfogóját a faházban. Rengeteg vágott fa volt szépen összerakva, s a tetején volt a rákfogó.

Bátyám az inge alá tette a fogót, és jajgatva, összehúzódva ment ki az udvaron. PETHŐ Ilus, az egyik cselédlány kérdezte, hogy mi történt. Bátyám azt válaszolta, hogy megütötte magát egy fával. Így sikerült visszaszerezni a rákfogót.

1945 márciusa Veszprém megyében: A balatoni csata

LEITOLD Attila

Az alábbiakban VERESS D. Csaba A balatoni csata, SZABÓ Péter és SZÁMVÉBER Norbert A keleti hadszíntér és Magyarország 1943–1945, valamint Gordon WILLIAMSON Véráztatta föld című művei alapján röviden áttekintjük az 1945 márciusában zajlott balatoni csatát.

Szovjet hadműveletek

1945 márciusában az egész keleti fronton megkezdtek a támadásukat a szovjet csapatok. Lengyelországtól Kurlandig mindenhol áttörték a németek védelmét, és rohamosan közeledtek a főváros, Berlin felé.

Magyarország területén a Harmadik Ukrán Front december 22-én körülzárta a fővárost, Budapestet. Ennek főlszámolására a német hadvezetőség Magyarországra irányította a Negyedik SS-páncéloshadtestet.

A fölmentést célzó kísérletek rendre kudarcba fulladtak, a német csapatok pedig mindenhol védelembe mentek át. A Harmadik Ukrán Front csapatai február 13-án elfoglalták a fővárost. Kilenc német hadosztály teljesen megsemmisült.

Március 6.: Tavaszi Ébredés

A szovjet csapatok a zalai olajmezőktől már csak nyolcvan kilométerre voltak. Adolf HITLER elhatározta, hogy a szovjeteket a Duna mögé kergeti. Ennek végrehajtására a Hatodik SS-páncéloshadserget is Magyarországra irányították, természetesen teljes titoktartás mellett.

A hadműveletnek a Velencei-tó és a Balaton közötti térségből kellett megindulnia, és egészen a Dunáig kellett előrenyomulnia. A hadművelet a *Tavaszi Ébredés* fedőnevet kapta, és az időpontját március 6-ra tűzték ki.

A hadművelet jól indult, mert az Első SS-páncélosadosztály egészen Simontornyáig nyomult előre, ám ott hirtelen megtorpant. Az üzemanyag és a lőszer hiánya érezte a hatását. Az előrenyomulás elvesztette a lendületét s megállt. A német csapatok ezután védelemre rendezkedtek be.

Március 16.

Március 16-án a Harmadik Ukrán Front, TOLBUHIN marsall parancsnoksága alatt, megkezdte a támadását az osztrák főváros, Bécs általános irányában.

A hadműveleti terv a Dél-hadseregcsoporthoz tartozó szovjet csapatok szétverését irányozta elő.

Ez úgy történt volna, hogy a szovjet csapatok áttörtek a Hatodik Hadsereg védelmét, ezután pedig bekerítik a Hatodik SS-páncéloshadserget. Március 16-án, 12 óra 30 perckor, megindult a szovjet támadás. Ám a szovjet csapatok nem érték el a céljukat, mert nem tudták bekeríteni a német Hatodik SS-páncéloshadserget.

Március 20.

Március 20-án megkezdte a támadását a szovjet Huszonhatodik és Huszonhetedik hadsereg. E hadseregek foglalták el végül a Balatonfölvídeket.

Március 21.

Március 21-én a szovjet csapatok már Várpalota községet is elfoglalták. E városért és Székesfehérvárért rendkívül veszteségteljes harcok folytak mindkét oldalon.

Március 22.

Március 22-én a szovjet egységek végül elfoglalták Székesfehérvár városát is.

Március 23.

Március 23-án a szovjet Ötödik Gárdaharcokoszádtest és a Kilencedik Gárdahadsereg birtokba vette Veszprémet, Fűzfőt, Litért és Balatonkenesét. E napon megélénkült a légi tevékenység a szovjet oldalon (Nagyvázsony, Káptalantóti, Aszófő, Balatonudvari bombázása).

Március 23-án a SZTAVKA, a szovjet legfelsőbb parancsnokság jóváhagyta a hadműveleti változtatásokat. Ennek értelmében a szovjet Huszonhatodik Hadseregnek Szombathely, a Huszonhetedik Hadseregnek pedig Zalaegerszeg irányában kellett támadnia.

Március 23-án és a 24-re virradó hajnalon a német Harmadik Páncéloshadtest kitörést kísérelt meg Küngös és Hosszúmezőpuszta körzetén át Balatonfűzfő irányában, mert a szovjet csapatok körülzárták. A kitörés ékét a német Első Páncélosadosztály képezte.

Hajnalra a német csapatok elérték a saját vonalaikat, és megkezdtek a visszavonulást Balatonfüred irányában. E napon a kitörést fedező német Negyedik Lovas- és Huszonharmadik Pán-

céloshadosztály is visszavonult a Hidegkút és Balatonfüred között kiépült védelmi vonalra.

Március 24.

Március 24-én a szovjet Száznegyedik Lövészhadtest támadást kísérelt meg Herend körzetéből, de Városlódtól keletre szervezett német ellenállásba ütközött. Délutánra a szovjet csapatok benyomultak Szentgálra. A német Első SS-páncéloshadosztály megerősítésére a körzetbe érkezett a német Első Népi Hegyhadosztály.

A 74. számú műút körzetében március 24-én a Kilencedik SS-páncéloshadosztály védett a Csatár-hegy, Nemesvámos és Veszprémfajsz vonalon. Szórványos lövöldözés után a szovjet csapatok elfoglalták Csatárt és Veszprémfajszt, és benyomultak Nemesvámosra, amelyet csak kétórás utcai harc után foglaltak el.

A németek Veszprémfajsz és Felsőörs között hevenyészett védelmet alakítottak ki. Hajnalban a szovjet egységek benyomultak Vörösberénybe és Balatonalmádiba. Délutánra Felsőörsöt is elfoglalták.

Március 25.

Március 25-én hajnalban Devecserben kirakodott a német Első Népi Hegyhadosztály, és Városlőd körzetében védelmi állást foglalt el. A szovjet Száznegyedik Lövészhadtest elfoglalta Csehbányát és Városlődöt. A németek Kislődig vonultak vissza.

A szovjet csapatok nem voltak képesek frontális támadást indítani, ezért a szovjet Huszonegyedik Harckocsihadtest, teljesen megkezdve a német vonalakat, egészen Magyarpolány községig tört előre.

Ennek hatására a német Első Népi Hegyhadosztály kiürítette Városlődöt, és a Noszlop, Devecser és Halimba vonal mögé vonult vissza. A szovjet csapatok benyomultak Ajkarendekre, Ajkára és Devecserbe.

A szovjet Kilencedik Gárdahadsereg és a szovjet Huszonhetedik Hadsereg között egy hadműveleti rés volt kialakulóban, ennek betömésére a szovjet Huszonhatodik Hadsereget (a Harminc-harmadik, a Száznegyedik és a Harmincadik Lövészhadtesttel) rendelték.

Dél körül a szovjet Harmincharmadik Lövészhadtest Úrkút irányában mért csapást, amelyet a német Első Páncéloshadosztályból szervezett Stoves-harccsoport kiűrt. Öcsnél a német Bradel-harccsoport visszavetette a szovjet harc-előőröket a kab-hegyi erdőbe. Erős szovjet harc-kocsi-csapatok törtek be Padragra, amelyet heves

utcai harcok után elfoglaltak, majd éjjel benyomultak Halimbára is.

A szovjet Harmincötödik Gárda-lövészhadtest Tótvázsony irányában mért csapást. Kövesgyűrű és Tótvázsony körzetében a német Ötödik SS-páncéloshadosztály és a német Kilen-cedik SS-páncéloshadosztály maradványai voltak védelemben.

A szovjet csapatok elfoglalták Tótvázsonyt, de a német Ötödik SS-páncéloshadosztály ellen-lökést hajtott végre, és visszafoglalták a falut. De két óráig sem bírták tartani, mert a szovjetek új-ból elfoglalták.

A németek Barnag és Zsófia útvonalára vonultak vissza. A nap folyamán parancsot kaptak, hogy szakadjanak le a szovjet csapatokról, és kezdjék meg a visszavonulást a Német Birodalmi Védőállásba.

A leszakadást a német Harmadik Páncéloshadosztály fedezte, de az erői kevésnek bizonyultak, ezért a körzetbe vezényelték a magyar „Szent László” gyaloghadosztályt is. Estére a „Szent László” hadosztály kiürítette Barnagot, és fokozatosan visszavonult.

A szovjet Harminchetedik Lövészhadtest Fajszt és Alsóörs között támadott, és egészen Balatonfüredig nyomult előre. A tótvázsonyi áttörés érezte a hatását, és a német Első Lovashadtest kiürítette Hidegkutat és Füredet, majd a Barnag és Pécsely vonalra vonult vissza.

A szovjet csapatok benyomultak Pécselyre, Aszófőre és a Tihanyi-félszigetre. Éjszaka súlyos bombatámadás érte Kapolcsot: tíz német és hét magyar katona meghalt, harminc lakóház pedig leégett.

Március 26.: Pula

Március 26-án a szovjet Harminchetedik Lövészhadtest áttörte a német Első Népi Hegyhadosztály arcvonalát, és benyomult Somlójenő, Túskevár, Karakószörcsök és Apáca-torna községekbe.

A szovjet Harmincharmadik Lövészhadtest Szóc irányába indított támadást, és Nyirádig tört előre, ahol a német Első Páncéloshadosztály megállította őket, mert a német Negyedik SS-páncéloshadtest visszavonulása még javában zajlott.

Az éjszakai órákban a szovjet csapatok benyomultak Nyirádra, és birtokba vették a Szóc és Taliándörögd közötti térséget. A szovjet Harmincötödik Gárda-lövészhadtest délután áttörte a németek Öcs és Szóc közt kiépített támpontszerű védelmét.

Heves harcok alakultak ki Nagyvázsony térségében. Délutánra a szovjet csapatok áttörték az úrkúti elágazó s Barnag közti térségben védekező németek védelmét. Az esti órákban a német Negyedik SS-páncéloshadtest megkezdte a visszavonulást, és a helyét a német Harmadik Páncélosadosztály vette át.

A nyirádi áttörés hatására a német Harmadik Páncélosadosztály is megkezdte a visszavonulását. Estére a szovjet egységek benyomultak Vöröstóra, majd délről karolták át Nagyvázsonyt, amelyet az éjszakára el is foglaltak.

Estére a német Harmadik Páncélosadosztály bekerítésbe került *Pula* községben. Petend irányába törtek ki, amit a tüzérség is támogatott. A páncélosadosztályt Sümeg körzetébe vonták vissza.

A nap folyamán a szovjet csapatok benyomultak Mencshelyre, Óbudavárra és Vászolyba. A német Első Lovashadtest megkezdte a visszavonulását a Zánka, Tagyon és Szentantalfa között lévő fő ellenállási vonalba.

Március 27.

Március 27-én a szovjet Harmincharmadik Lövészhadtest Gyepü, Kaján és Nyirád között indított támadást a német Negyedik SS-páncéloshadtest ellen. Még javában zajlott a visszavonulás, amelyet még mindig a német Harmadik Páncélosadosztály fedezett.

Délelőtt a szovjet csapatok benyomultak Csabrendekre és Zalagyömrőre. A német 3. Páncélosadosztály a Nyirád és Sümeg, valamint a Tapolca és Sümeg közti utat harcokcsiakadályokkal retesztelte el. Délutánra a szovjet egységek elfoglalták Sümeget. A német 3. Páncélosadosztályt a Zsuzsanna-védőállásba vonták vissza. A visszavonulást kihasználva a szovjet egységek benyomultak Zalaszentgrótra.

A szovjet 35. Gárda-lövészhadtest támadást kezdeményezett a Deák-pusztá és Petend közötti térségben, de a „Stoves” harccsoport rendkívüli ellenállást fejtett ki, mert még zajlott a német Negyedik SS-páncéloshadtest visszavonulása.

A délelőtti órákban a szovjet egységek áttörték a Sümeg és Tapolca közti utat, e térségben vetették harcba a magyar „Szent László” hadosztályt. A németek szórványos utóvédeket hagytak Sümegcsehiben és Bazsiban, melyeket a szovjet csapatok délutánra elfoglaltak.

Nyirád térségében a német 1. Páncélosadosztály védelmét áttörték a szovjetek. Hajnalra a szovjet 35. Gárda-lövészhadtest egységei benyomultak Petendre, Kapolcsra s Taliándörögdre.

Délelőtt tovább haladt a támadás, amelynek eredményeképp Monostorapáti, Hegyesd és Diszsel került a szovjetek birtokába. A német 23. Páncélosadosztály kiürítette Tapolcát, majd a szovjet egységek Lesenceistvádig törtek előre. A szovjet Harminchetedik Lövészhadtest elfoglalta Szentantalfát, Monoszlót, Balatonhenyét, Köveskált, Szentbékállát, Raposkát s Hegymagast.

A szovjet egységek áttörték a Tagyonnál lévő német állásokat, s benyomultak Zánkára, Kővágóórsre, Révfülöpre, Balatonedericsre, Salföldre s Badacsonytomajra. A német Huszonharmadik Páncélosadosztály új ellenállási vonalat akart létrehozni Lesenceistvánd és Balatonederics között.

Március 28.

Március 28-án a szovjet egységek elfoglalták Döbröcét, Kisgörböt, Nagygörböt s Zalasántót. Délutánra Vindornyszöllőst, Vindornyfokot és Karmacsot is. Estére pedig Nemesvitát és Balatonedericset. A német Huszonharmadik Páncélosadosztály új ellenállási vonalat hozott létre Kustány és Gyenesdiás között.

Március 29.

Március 29-én a szovjet Harmincötödik Gárda-lövészhadtest mindenhol átkelt a Zala folyón, és elérte a Principális-csatornát. A német erők makacsul tartották a Kustány és Kehida közötti vonalat. Estére a szovjet Harminchetedik Lövészhadtest fölszámolta a német hídfőt, és a Vár-völgyön keresztül nyomult Keszthely irányába.

Estére a szovjet csapatok benyomultak Keszthelyre, amelyet kétórás utcai harc után elfoglaltak.

A német Huszonharmadik páncélosadosztály volt az első, amelyik fölvonult a megyében, és amelyik azt utolsóként hagyta el.

Március 30.

Március 30-án a szovjet Ötödik Gárda-lovashadtest, a Harmincötödik Gárda-lövészhadtest és a Harminchetedik Lövészhadtest benyomult Zalaegerszegre.

A szovjet csapatok harc nélkül nyomultak be Nemesbükre, Hévízre, Felsőpáhokra, Alsópáhokra, Szentgyörgyvárra, Sármellékre és Zalavárra.

Délután három óra körül a szovjet Harminchetedik Lövészhadtest Zalavég és Zalavár községek között elhagyta Veszprém megyét. Ezzel véget ért a majdnem egy hónapig tartó balatoni csata.

Megkésett megemlékezés NÉMETH Gábor plébánosra

Az emberek kisebb-nagyobb csoportját mélyen megrázó események emléke hosszan sajnogva sokáig él.

Ilyenek a második világháború történései is. Hatvanegy éve, hogy NÉMETH Gábor nyugdíjas nagyvázsonyi plébánost agyonlőtte egy szovjet katona.

Nem egyedülálló az eset. Az időszerűsége abban rejlik, hogy a mártír pap egyáltalán nem volt hétköznapi ember, ráadásul mindez Pula határában történt.

NÉMETH Gábor Tárkányban (Komárom megyében) született 1870-ben, és 1895-ben szentelték pappá.

Nagyvázsonyban kezdte a működését, először káplánként. Rövid somogyásmsoni káplánkodás után, 1904-től Nagyvázsonyban lett plébános.

A vallás- és a helytörténeti kutatói, szerzői és kiadói tevékenysége tette széles körben ismertté.

A nagyvázsonyi káplánsága idején a Zichy-kastély padlásán tárolt iratanyag készítette behatóbb történeti kutatásra.

Ennek eredményeként 1901-ben jelentette meg az *Adatok Nagy-Vázsony történetéből* című könyvét, amelyet ma is fontos forrásként használnak.

Harminc évig tartó plébánossága után 1935-ben lett nyugdíjas, de továbbra is Nagyvázsonyban lakott.

1945-ben a háborús arcvonal közeledtére Pulára jött. Ugyancsak ide menekült az 1941-től Délvidéken, Alsólendván kántor-tanítóként működő LÁTRÁNYI-LEITOLD Antal, a családjával együtt.

A pulai származású és 1919-től 1941-ig itt tanító LÁTRÁNYI-LEITOLD Antal hitvese, BÖCSKEI Ilona a nagyvázsonyi plébánián nevelkedett, és nőtt föl a NÉMETH Gábor nyugdíjba vonulása előtti években.

LÁTRÁNYI-LEITOLDék a Pulától északra fekvő Farkas-árok mészke szurdokában alakítottak ki óvóhelyet.

A céljuk az volt, hogy ott vészeljék át a harcot, valamint az utána várható különböző megpróbáltatásokat.

Március 23-án oda is költöztek, NÉMETH Gáborral együtt. Március 26-án LÁTRÁNYI-LEITOLDék nagyobbik fia egy hátizsákkal elindult a faluba, de utána szóltak, hogy a hátizsákot ne vigye magával.

A faluban akkor még német katonai alakulat állomásozott. A hátizsákot a fiú letette, és indult tovább.

A hátizsákért NÉMETH Gábor ment. Közben a Farkas-árok északról átszelő nyiladék déli részének magasából oroszul kiáltottak, de ezt az ott levők nem értették.

A későbbiekben e fölszólítást úgy értelmezték, hogy valószínűleg azt kiálthatták, hogy a pap ne vegye föl a zsákot.

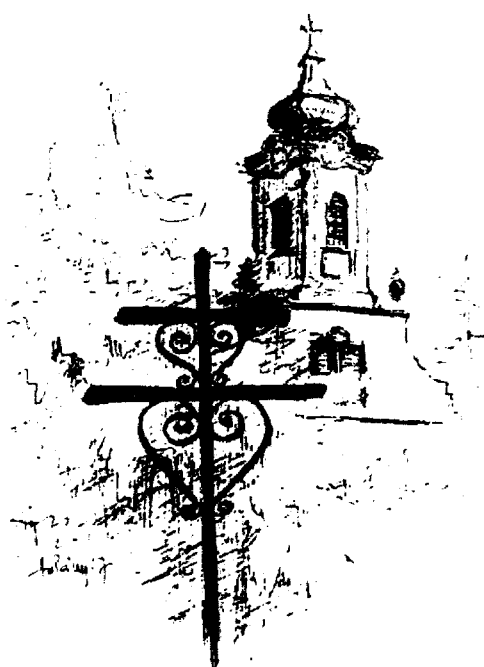
Amikor NÉMETH Gábor fölemelte azt, a szovjet katona a fegyverével habozás nélkül lelőtte őt.

Az indokolatlanul megölt papot a valaha itt ólálkodó utolsó ordasról elnevezett árokban temették el ideiglenesen.

Később, a nyugalmasabb időszakban, a nagyvázsonyi temetőbe helyezték át a földi hamvait.

A LÁTRÁNYI-LEITOLD fiúk által a szomorú esemény utáni napokban elmondottak alapján HARMATH István tanár adta tovább hitelesen e történetet három évtizeddel ezelőtt, és most az emlékezetéhez híven lejegyezte:

REMÉNYI Antal

Elhunyt DALLOS Dénes

REMÉNYI Antal

Életének hetvenötödik évében elhunyt DALLOS Dénes, a pulai általános iskola volt tanítója.

DALLOS Dénes a közeli Ajkarendeken született, 1931. június 18-án. Az édesapja az ottani elemi iskolának volt az igazgatója és a kántortanítója.

Az édesanyját már gyermekkorában elveszítette. A tanítóképzőt Pécsen végezte, 1953-ban.

Előbb Szentkirályszabadján tanított, majd az 1954/1955-ös tanévtől kezdve helyezték a pulai általános iskolához.

A falunkban az alsó tagozatot, vagyis az elsőől a negyedikig összevont osztályokat tanította.

Az 1956-os forradalmi tevékenységéért a következő évnek, 1957-nek a kora nyarán letar-

tóztatták, majd két és fél év szabadságvesztésre ítélték.

Kedvezményrel szabadult, és az Aknamélyítő és Bányakutató Vállalatnál dolgozott fizikai munkásként.

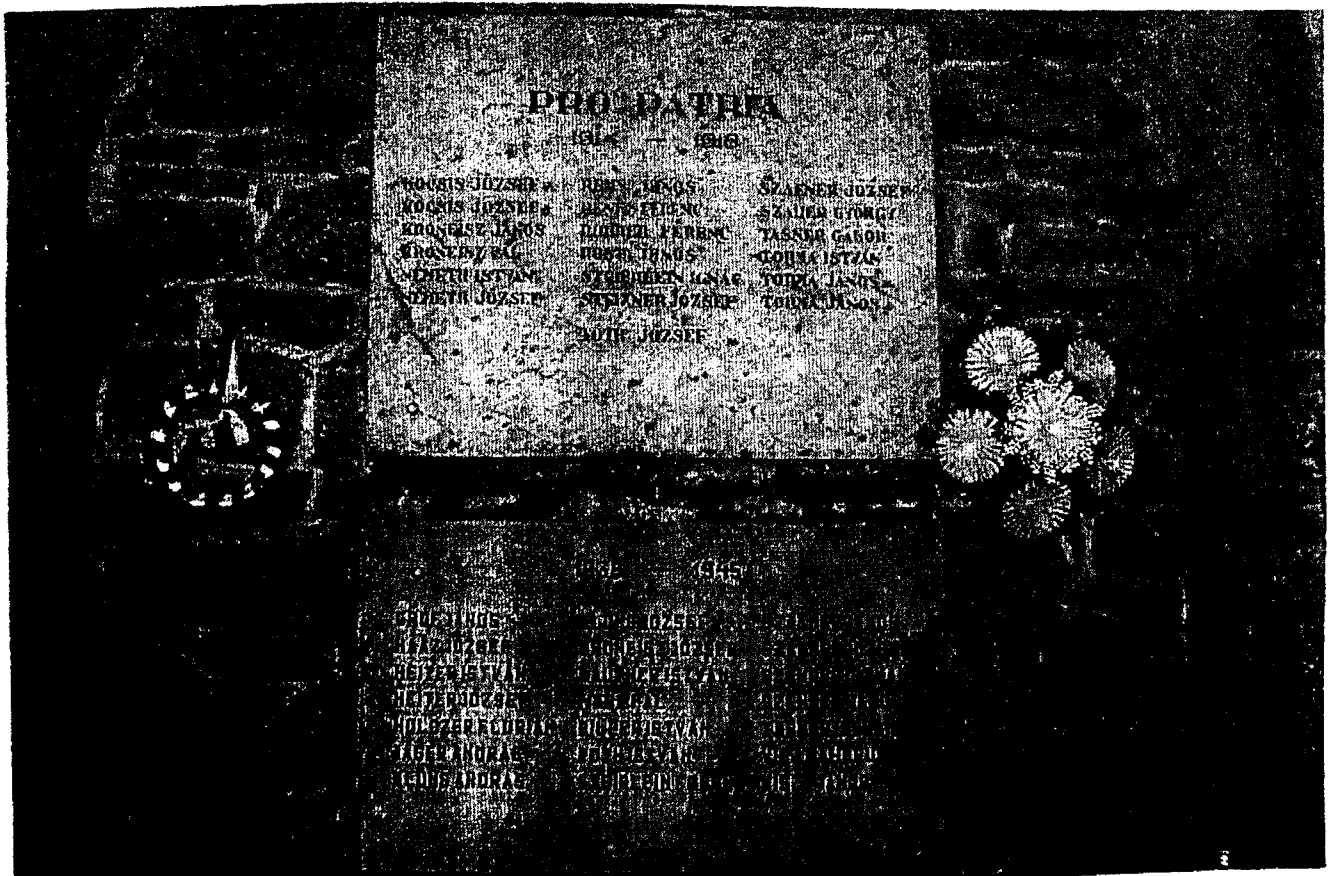
Az 1962-es amnesztia után az 1962/1963-as iskolai tanévtől kezdve ismét Pulán tanítoskodhatott.

A későbbi munkahelyei az ajkarendeki, majd a városlödi iskolák voltak. DALLOS Dénes a szülőfalujában, Ajkarendeken hunyt el 2006. április 6-án.

A barátai, ismerősei, tisztelői, a volt (közük számos pulai) tanítványai nagyszámú részvétele mellett helyezték örök nyugalomra, Ajkarendeken.

Requiescat In Pace!

A hősi halottak emléktáblái a pulai templomkertben

Gyógyító növények a Náczihegyen

BÚS Mária

Gyógyító növények sokasága vesz körül bennünket. Mint mindenütt, ahol nem használnak sok vegyszert, nem alakítanak ki monokultúrákat, gazdagon tenyésznek ama növények, amelyek a részeikkel (gyökér, levél, virág, termés, stb.) vagy teljes egészükben a gyógyításunkra és a közérzetünk javítására szolgálhatnak.

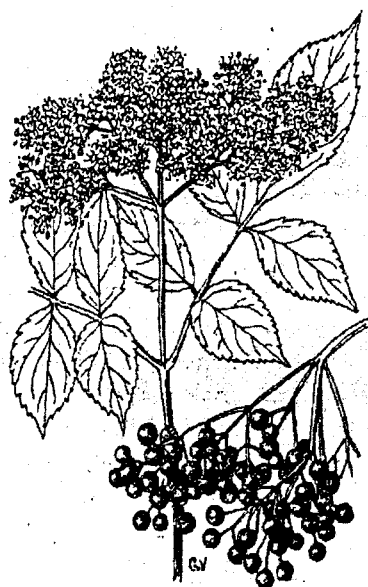
Nagyszüleink nemzedéke még jól ismerte e gyógyító növényekben rejlő lehetőségeket. Azóta két nemzedék felejtí ezer évek bölcsességét. Miért is érdemes megismerkednünk a gyógyítás és a gyógyulás e segítőivel?

Odafigyelve a környezetünkre és ismerkedve a növényekkel, magunkra is megtanulunk figyelni, vigyázni és időt szakítani.

Egyetlen gyógynövény sem helyettesítheti a gyógyító orvost, ám a helyes alkalmazása elősegítheti a gyógyulást, valamint a jó közérzet kialakulását.

Érdeemes megismerni nemcsak a növények alakját, de a hatását is, hiszen nem egy közülük olyan mértékben tartalmaz hatóanyagokat, hogy akár árthat is. Mások pedig nemcsak gyógyhatásúak, de táplálékul is szolgálhatnak, és fűszernek is kiválóan alkalmazhatók.

Mindezekért és mindezek után villantsunk föl most néhányat a Náczihegyen és Pula környékén leggyakrabban előforduló hasznos és színes kísérőink közül.

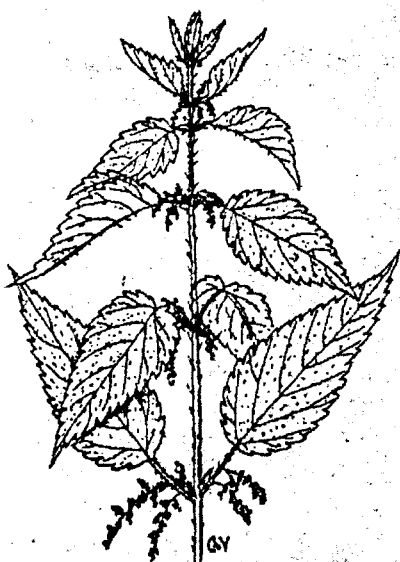

Neve: Fekete bodza (*Sambucus nigra*)

Előfordulása és leírása: amióta Pula határában kétfelől is gyönyörű bodzaültetvények díszlenek, talán nem is ügyelünk az utak mellett, a kertek végében, az erdő alján előtörő bodzabokrokra. Az erőteljes zöld levélzete általában a talaj nitrogénbőségéről árulkodik, a májusban és júniusban nyíló illatos fehér virágernyői pedig földísztik a tavaszt. A bogyótermésének lilásvörös leve mindent megfog, amin szét pattan vagy szétkenődik.

Milyen részeit szedjük és mikor? A virágzás idején a virágot szedhetjük nemcsak nyári vagy téli bodzaszörpnek, de szárítás után teának is. Az augusztusban és szeptemberben érő lecsüngő termése a bokron marad, és fürtösen gyűjtjük. Tágas, meleg padláson, lehetőleg fölragatva vagy jól szétterítve szárítsuk.

Hatása és alkalmazása: a szárított bodzavirág kiváló meghűlés ellen, izzasztó és lázcsillapító, köhögéscsillapító, vértisztító és enyhe hashajtó hatású. A terméséből lekvár vagy gyümölcstea készíthető, amely enyhe hashajtó, vizelethajtó és izzasztó. A termését ételek és italok színezésére is használják.

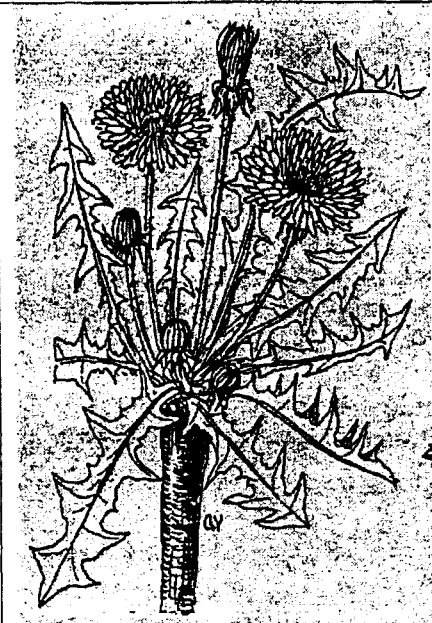

Neve: Csalán (*Urtica dioica*)

Előfordulása és leírása: mindenütt közönséges és gyakori, főleg a nedvesebb és nitrogénben dús talajokon fordul elő. A magassága változó, 50 és 250 centiméter közötti.

Milyen részeit szedjük és mikor? A levele, a virágos hajtása és a gyökere egyaránt gyógyhatású. A hajtását és a levelét jól szétterítve, laza árnyékban szárítjuk.

Hatása és alkalmazása: vizelethajtó s gyulladáscsökkentő hatású gyógyteák részei a szárítmányai. Gyökere, alkoholos oldatban, jóindulatú prosztatata-megnagyobbodást gyógyít. A főzetéből készült lábfürdő az érszűkületet mérsékli és segít elviselni. Aki nem vette be reggel a vízajtó tablettáját, s kinn van a Náczihegyen, főzzön magának friss csalánhajtásokból egy teát (húsz percig álljon a hűlő vízben). A teája reuma, köszvény, cukorhaj, vízkór, hólyaghurut, magas vérnyomás, gyomor- s bélhurut s vesehomok ellen, vértisztítóként s általános erősítőként is hatásos. Reuma ellen fürdő készíthető belőle. Cukorbetegnek is igen előnyös.

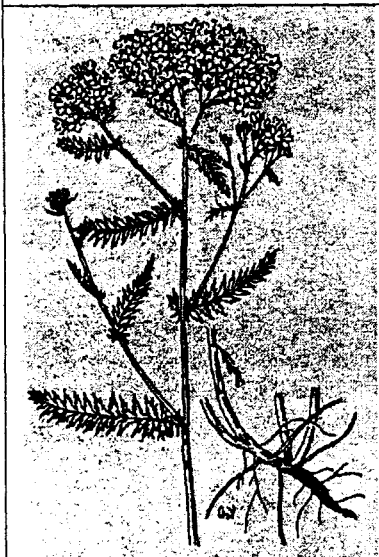

neve: Gyermekláncfű, pitypang (*Taraxacum officinale*)

Előfordulása és leírása: Szinte mindenütt előforduló növény, az utak mentén, a patakparton, valamint a legelőkön gyakori, a kertjeinkből pedig majdnem ki se tudjuk irtani. A kifejlett növénynek 10-20 centiméter hosszú, karó alakú gyökere van. A levélrózsájában a levelek jellegzetesen fogazottak. Sárga bóbítája március és június időszakában nyílik.

Milyen részeit szedjük és mikor? Tavasszal, virágzás előtt az egész növény gyűjthető, ilyenkor tartalmazza a legtöbb nedvet. A levelét virágzás előtt gyűjtsük, a gyökerét ősszel vagy tavasszal, a szárát pedig a virágzás idején. Először napon, majd árnyékban szárítsuk. A gyökeret júliustól késő őszig szedhetjük, de ne vágjuk össze, mert akkor veszít a hatóanyagából.

Hatása és alkalmazása: Jótékonyan hat a máj és az epe működésére, és vizelethajtó hatású. Vértisztító és erősítő hatású is, továbbá elmulasztja a nyirokcsomó-duzzanatokat. A teája étvágygerjesztő hatású is.

neve: Cickafark (*Achillea collina*)

Előfordulása és leírása: száraz gyepeken, legelőkön és útszéleken egyaránt előfordul. Mindenki ismeri a júniustól októberig nyíló fehér virágát, csak nem gondolja, mennyiféle gyógyító és létezését könnyítő hatás rejlik benne.

Milyen részeit szedjük és mikor? A virágát és virágos hajtását gyűjthetjük nyáron, legfeljebb pár centis szárrésszel.

Hatása és alkalmazása: gyulladáscsökkentő, görcsoldó, epehajtó, emésztésjavító, valamint sebgyógyító hatású. Belsőleg gyomornyálkahártya-gyulladás, gyomor- és nyombélfekély, vastagbélhurut és epebántalmak esetén, külsőleg pedig aranyeres panaszokra, nehezen gyógyuló sebekre, fekélyekre és ekcémára használható. A fészkesvirágzatúakra érzékeny egyéneknél esetleg allergiás reakciókat válthat ki.

neve: Kakukkfű (*Thymus serpyllum*)

Előfordulása és leírása: száraz sziklagyepeken, főleg a Nácihegy északi részén, bokorerdők és legelők sziklás, napfényes részein találkozhatunk e kedves, jó illatú növényvel. A szára földre terülő, mindössze 5-25 centiméter magas. A háztartásban és az élelmiszeriparban fűszer is.

Milyen részeit szedjük és mikor? A virágos hajtását érdemes gyűjteni az alsó, fásodó szárrészek nélkül. A virágának színe változatos a rózsaszíntől a pirosig, és májustól augusztusig nyílik. Árnyékban szárítjuk, az első napokban pedig forgatjuk.

Hatása és alkalmazása: Mivel köptető, továbbá fertőtlenítő hatású is, ezért köhögéscsillapítóként, hurutoldóként, emésztésjavítóként, valamint görcsoldóként is alkalmazzák. A legkülönbözőbb légúti megbetegedések kezelésére önmagában és más gyógynövényekkel együtt is teakeverékek alkotórésze, valamint szájüregi gyulladás kezelésére is kiváló. Emellett nyugtató hatású, felnőtt és gyerek számára egyaránt.

A környékünk népesedési adatai

A nagyvázsonyi anyakönyvvezetői hivatal közlései alapján a körjegyzőség területén található öt községben (Nagyvázsonyban, Barnagon, Mencshelyen, Pulán, valamint Vöröstón) a 2006. esztendőben a következőképpen alakult, csökkent, illetve növekedett a bejelentett állandó lakosok száma.

Mintegy összehasonlításképpen most együtt közöljük a 2004. esztendei vonatkozó népesedési adatokat is, az egészet egyetlen táblázatba szerkesztve.

	2006	2004
Nagyvázsony	1848	1853
Barnag	141	131
Mencshely	281	275
Pula	228	228
Vöröstó	93	97

Pulán tehát nincs változás. A jövőt illetően reményre ad okot, hogy községünkben a tizenhét év alattiak száma száznyolc. Ebből tizenegy óvodáskorú és huszonhárom általános iskolás. A nyugdíjasok száma pedig ötvenkilenc.

A 2006. évi országgyűlési választások eredménye Pulán

Az érvényesen szavazók száma az első fordulóban százharmincnégy; a második fordulóban pedig százhús volt.

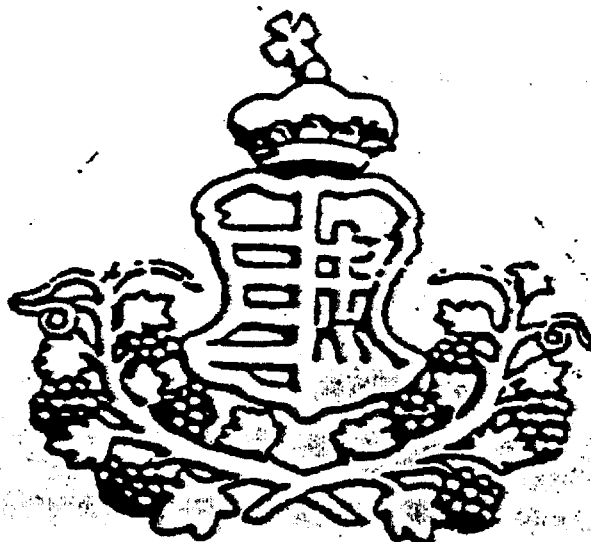
A táblázatokat az Országos Választási Bizottság (OV) hivatalos közlése alapján állítottuk össze.

Listás eredmények

	szavazat	%
FIDESZ és KDNP	74	55,2
MSZP	41	30,6
MDF	11	8,2
MUNKÁSPÁRT	5	3,7
MIÉP és JOBBIK	3	2,2
SZDSZ	0	0,0

Egyéni eredmények

	első forduló		második forduló	
	szavazat	%	szavazat	%
Dr. HORVÁTH Balázs (FIDESZ, KDNP)	79	59,0	76	63,3
KATANICS Sándor (MSZP)	44	32,8	40	33,3
Dr. BENSE László Erik (MDF)	10	7,5	4	3,3
Dr. POLINSZKY András (SZDSZ)	1	0,7		

Hírek

Kiállítás a Szent Flórián kápolnában

1773-ban KRAMER György pulai jobbágy építette, és ma már műemlékként tartják nyilván a Szent Flórián-kápolnát

Idén, 2006. július 29-én, szombaton délelőtt tizenegy órakor itt nyílik kiállítás GANCS Lajosné TAMÁS Mária szakrális gyűjteményéből, melynek a címe: *Jézus az ajtóban, Boldogasszony az ablakban*.

A kiállítást PINTÉR Tamás Pius káplán atya nyitja meg. Megtekinthető augusztus 6-ig, tíztől tizenennyolc óráig.

Könyvajánlat

Megjelent a *Tájak, korok, múzeumok* kiadványsorozatban LADÁNYI András legújabb könyve.

A kötet a Völgyhöz tartozó hat település (Pula, Vigántpetend, Kapolcs, Taljándörög, Öcs, valamint Monostorapáti) történetét és helytörténetét foglalja össze, és tartalmazza a legfontosabb tudnivalókat.

Eszterházy Károly Közalapítvány

Az elmúlt évekhez hasonlóan jövőre is lehetőség van a jövedelemadó egy százalékának fölhasználásáról intézkedni.

A kapott támogatásból a templom külső falainak nedvesedés elleni szigetelését kívánjuk megoldani, és támogatni szeretnénk a Falumúzeum létrejöttét.

Tájékoztatásul közöljük, hogy az előző évben 118.112 forint érkezett az Alapítvány számlájára. A Közalapítványunk összvagyona jelenleg: 742.111 forint.

A pénz jövőbeni fölhasználásáról az Alapítvány kuratóriuma dönt a felügyelőbizottság és a nyilvánosság tájékoztatásával.

Kérjük, a jövőben is támogassák a Közalapítványt, az elmúlt évi támogatásukat pedig ezúton is nagyon köszönjük.

Az Alapítvány neve:

Eszterházy Károly Közalapítvány.

Az alapítvány adószáma:

19266844-1-19

Hirdetések

Gazdabolt

Festéket, növényvédőszer, műtrágyát és virágpalántát, vörös- és fehérborokat Enikőtől, a nagyvázsonyi Gazdaboltból! 88 264 272.

Minőségi asztalosmunka

Minőségi kültéri és beltéri fa nyílászárók, zsalugáterek, spaletták, párkányok készítése és forgalmazása, egyedi méretben és formában is. Földmérés, szállítás és beépítés.

STEIERLEIN András, 8291 Pula, Fő utca 10.,
Telefon: 88 267 434, 20 2314 336, www.fanyilaszaro.hu.

Ne ázzék, ne fázzék!

Női és férfi bőrzakó jutányosan átadó a Náczihegy 1. szám alatt. Próbálja föl! Telefon: 88 267 407

Rendelje meg Dömötörtől!

Rendelje meg Dömötörtől; gépesítse és gyorsítsa a nehéz földmunkákat!

Alapásás, halastó- és medencekészítés, csatornázás, sziklabontás, földszállítás, tereprendezés, rézsűkészítés, fakitermelés és kuglizás. DÖMÖTÖR István, Pula, Kab-hegy utca 9., 88 267 442, 20 464 1180.

„Minden jó rendtartásnak feje és fundamentuma az isteni félelem és tisztesség.”
(A szőlőhegy eredeti törvénykönyvéből)

MEGHÍVÓ

Pula Község Képviselőtestülete,
Német Nemzetiségi Önkormányzata
és a Náczihegyi Birtokosok Baráti Köre

tisztelettel meghívja Önt és családját
a 2006. július 29-én, szombaton
19. alkalommal megrendezendő
Náczihegyi Ignác-napi ünnepségre.

Program:

- 10 órákor A templomban **szentmise** és könyörgés a bő termésért.
Az ünnepi misét **PINTÉR Tamás Pius SMC**
káplán atya celebrálja.
- 11 órákor a Szent Flórián kápolnában kiállítás nyílik
GÁNCS Lajosné, TAMÁS Mária szakrális gyűjteményéből.
Megnyitót mond **PINTÉR Tamás Pius.**
- 18 órákor A szőlőhegy bejáratánál a Szent Ignác szobornál:
Himnusz
Az ünnepet megnyitja **KERTÉSZ Lajos** polgármester.
Beszédet mond: **Dr. DOBOS Krisztina**
a Budapesti (Fasori) Evangélikus Gimnázium igazgatóhelyettese.
- A műsorban föllépnek: a **Nagyvázsonyi Fúvószenekar**,
BÓNÁ CZ János karnagy vezetésével;
a **Nagyvázsonyi Dalkör**,
vezető: **BOCSKAY Zsuzsanna**;
PILLER Magdolna verset mond;
és a **Pulai Ifjúsági Táncsoport**,
művészeti vezető : **PÁL Balázs.**

Ezt követően a pincéknél zártkörű családi mulatozás hajnalig (ki-ki saját szervezésében) a fogyó hold fényénél, életkor szerint a szabadtéri tüzek, a szerelem vagy a szeretet melegénél.